Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Centru), judecător Bagrin Lucia

Dosarul nr. 2ac-118/25
2-23171008-02-2ac-19022025

D E C I Z I E

2 decembrie 2025 **municipiul Chișinău**

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru

Instanța compusă din:
Președintele ședinței, judecătorul Ruxanda Pulbere
Judecătorii Constantin Roșca și Roman Pascari
Grefier Ionela Muturniuc

examinând în ședință publică apelul declarat de către Ministerul Justiției și Ministerul Finanțelor, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 17 decembrie 2024, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată înaintată de Statul Republica Moldova reprezentat de Ministerul Justiției împotriva Primăriei mun. Chișinău, Consiliul municipal Chișinău, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor cu privire la încasarea în ordine de regres a sumelor,

C O N S T A T Ă:

Aprecierea și soluția instanței de fond:

1. La 29 noiembrie 2023, Statul Republica Moldova, reprezentat de către Ministerul Justiției a depus cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei mun. Chișinău, Consiliului municipal Chișinău, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor cu privire la încasarea sumei în ordine de regres, în mărime de 288231,93 lei.
2. În motivarea acțiunii depuse, reclamantul a invocat că, în fapt, reclamanții, patru la număr, Prodius Andrei, Grigore Cotovici, Grigore Nica și dna Victoria Dări, la momentul evenimentelor, trei reclamanți erau angajați ai Ministerului Afacerilor Interne. Dna Victoria Dări fusese angajată în cadrul Departamentului de Executare al Ministerului Justiției până în anul 2010. La date diferite, toți reclamanții au obținut decizii judecătorești care obligau Consiliul municipal Chișinău să le acorde spațiu locativ, în conformitate cu legislația în vigoare, cu excepția dnei Victoria Dări, care și-a bazat acțiunea pe Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, toți reclamanții au invocat prevederile Legii cu privire la poliție. Reclamanții au inițiat proceduri de executare, deciziile judecătorești respective au rămas neexecutate.

3. Invocând prevederile Legii nr. 87, reclamanții au inițiat acțiuni în despăgubiri împotriva Statului, pentru perioade succesive de neexecutare. Instanțele naționale au admis parțial acțiunile reclamanților, constatând încălcarea drepturilor, garantate de Articolul 6 § 1 din Convenție și de Articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, acordându-le anumite despăgubiri.
4. Referitor la cererea dnei Victoria Dări, după două acțiuni în despăgubiri care s-au finalizat cu constatarea unei încălcări pentru durata nerezonabilă a procedurii, reclamantei i s-a respins cea de-a treia acțiune privind perioada de neexecutare cuprinsă între lunile noiembrie 2016 și octombrie 2017. Printr-o decizie din 05.04.2018, Curtea de Apel Chișinău a decis că reclamanta nu mai putea revendica statutul său de victimă, deoarece renunțase la serviciul public care îi dădea acces la spațiu locativ. Reclamanta nu a depus recurs, iar această decizie a devenit definitivă.
5. Important, reține reclamanta că Hotărârile judecătorești în favoarea reclamanților Prodius Andrei, Grigore Cotovici, Grigore Nica rămân a fi neexecutate până în prezent, de la ultimele recursuri naționale împotriva fondului în baza Legii nr. 87 s-au scurs noi perioade de neexecutare cuprinse între 2 și 3 ani, perioade noi care sunt, în sine, în mare măsură suficiente pentru a constitui o a doua încălcare a aceleiași proceduri de executare.
6. Referitor la cererea lui Andrei Prodius, se invocă că prin Hotărârea Judecătoriei Chișinău din 10.03.2009 Consiliul Municipal Chișinău a fost obligat să-i acorde lui Prodius Andrei și membrilor familiei sale spațiu locativ sub forma unui apartament sau casă separată în conformitate cu normele stabilite de legislația locativă în vigoare.
7. Se reține că prima acțiune înaintată, în baza Legii nr. 87, a fost soldată prin efectul Deciziei Curții de Apel din 28.11.2012, acordat prejudiciu moral în sumă de 10.000 lei (aproximativ 630 euro la momentul faptelor). A doua acțiune soldată prin efectul Deciziei Curții de Apel din 21.05.2019 (perioada de neexecutare examinată 4.06.2012 - 4.10.2018), acordat prejudiciu moral în sumă de 25000 lei (aproximativ 1245 euro la momentul faptelor) și prejudiciu material în sumă de 84000 lei (aproximativ 4185 euro la momentul faptelor). Articolele invocate în fața CEDO, prin cererea nr.44894/13 din 28.05.2013, au fost art.6 și 13 din Convenție și Articolul 1 din Protocolul nr.1 la Convenție, art. 14, suma solicitată pentru prejudiciu moral 20000 euro, pentru prejudiciu material prețul unui apartament, corespunzător necesităților familiei sale - 42167 euro, chiriile din perioada octombrie 2018 - august 2020, id est 4440 euro, pentru costuri și cheltuieli 2000 euro, sumele acordate de către CEDO, au fost de 1400 euro ca prejudiciu moral, 4400 euro ca prejudiciu material și 50 euro ca costuri și cheltuieli.
8. Referitor la cererea lui Grigore Cotovici, se invocă Decizia definitivă a Curții de Apel Chișinău din 5.04.2006. Se reține că prima acțiune înaintată, în baza Legii nr. 87, a fost soldată prin efectul Deciziei Curții de Apel Chișinău din 25.04.2013, acordat prejudiciu moral în sumă de 20000 lei (aproximativ 1240 euro la momentul faptelor). A doua acțiune soldată prin efectul Deciziei Curții de Apel Chișinău din 28.01.2015 (perioada de neexecutare 4.12.2012-04.06.2014), acordat prejudiciu

moral în sumă de 3000 lei (aproximativ 150 euro la momentul faptelor) și prejudiciu material în sumă de 20000 lei (aproximativ 1000 euro la momentul faptelor). A treia acțiune soldată prin Decizia definitivă a Curții de Apel Chișinău din 7.06.2016 acordat prejudiciu moral în sumă de 2000 lei (aproximativ 90 euro la momentul faptelor) și prejudiciul material în sumă de 31400 lei (aproximativ 1411 euro la momentul faptelor). A patra acțiune soldată prin Decizia definitivă a Curții de Apel Chișinău din 8.05.2018 (perioada de neexecutare 05.11.2015- 30.04.2017) acordat prejudiciu moral în sumă de 3000 lei (aproximativ 150 euro la momentul faptelor) și prejudiciu material în sumă de 38000 lei (aproximativ 1924 euro la momentul faptelor). A cincea acțiune soldată prin hotărârea definitivă a instanței de fond din 25.06.2019 (perioada de neexecutare 01.05.2017-01.05.2019) acordat prejudiciu moral în sumă de 2000 lei (aproximativ 100 euro la momentul faptelor) și prejudiciu material în sumă de 60000 lei (aproximativ 2928 euro la momentul faptelor). Articolele invocate în fața CEDO, prin cererea nr.69759/13 din 15.10.2013, au fost art.6 și 13 din Convenție și Articolul 1 din Protocolul nr.1 la Convenție, art. 14, suma solicitată pentru prejudiciu moral 20000 euro, pentru prejudiciu material prețul unui apartament, corespunzător necesităților familiei sale - 54448 euro, chiria plătită în perioada mai 2019 - septembrie 2020, id est 2039 euro, pentru costuri și cheltuieli 2000 euro, sumele acordate de către CEDO, au fost de 2300 euro ca prejudiciu moral, 2032 euro ca prejudiciu material și 152 euro ca costuri și cheltuieli.

9. Referitor la cererea lui Grigore Nica, se invocă Decizia definitivă a Curții de Apel Chișinău din 13.03.2008. Se reține că prima acțiune înaintată, în baza Legii nr. 87, a fost soldată prin efectul Deciziei Curții de Apel Chișinău din 08.05.2014, acordat prejudiciu moral în sumă de 20000 lei (aproximativ 1000 euro la momentul faptelor). A doua acțiune soldată prin efectul Deciziei Curții de Apel din 14.12.2017 (perioada de neexecutare 1.12.2013 - 1.05.2017), acordat prejudiciu moral în sumă de 20000 lei (aproximativ 1000 euro) și prejudiciu material în sumă de 842000 lei (aproximativ 4033 euro la momentul faptelor). A treia acțiune soldată prin efectul Deciziei Curții de Apel Chișinău din 21.01.2020 (perioada de neexecutare 1.05.2017 - 1.06.2019), acordat prejudiciu moral în sumă de 20000 lei (aproximativ 1140 euro) și prejudiciu material în sumă de 50000 lei (aproximativ 2582 euro la momentul faptelor). Articolele invocate în fața CEDO, prin cererea nr.2598/15 din 29.12.2014, au fost art.6 și 13 din Convenție și Articolul 1 din Protocolul nr.l la Convenție, art. 14, suma solicitată pentru prejudiciu moral 20000 euro, pentru prejudiciu material prețul unui apartament, corespunzător necesităților familiei sale - 54.448 euro, chiria plătită în perioada iunie 2019 - septembrie 2020, id est 1806 euro, pentru costuri și cheltuieli 2000 euro, sumele acordate de către CEDO, au fost de 1300 euro ca prejudiciu moral, 1225 euro ca prejudiciu material și 264 euro ca costuri și cheltuieli.
10. Referitor la cererea lui Victoria Dări, se invocă Decizia definitivă a Curții de Apel Chișinău din 6.11.2008 (definitivă). Menționează reclamantul că prima acțiune înaintată, în baza Legii nr. 87, a fost soldată prin efectul Deciziei Curții de Apel

Chișinău din 3.04.2014, acordat prejudiciu moral în sumă de 10.000 lei (aproximativ 565 euro la momentul faptelor) și prejudiciul material a fost respins (prețul unui apartament). A doua acțiune soldată prin efectul Deciziei Curții de Apel Chișinău din 9.11.2016 acordat prejudiciu moral în sumă de 30000 lei (aproximativ 1380 euro), prejudiciul material în sumă de 28 000 lei (aproximativ 1290 euro la momentul faptelor). A treia acțiune soldată prin efectul Deciziei Curții de Apel Chișinău din 5.04.2018 (perioada de neexecutare 9.11.2016- 27.10.2017) acțiunea reclamantei a fost respinsă în urma apelului depus de către Ministerul Justiției, reclamanta nu a depus un recurs în termen). Articolele invocate în fața CEDO, prin cererea nr.7640/15 din 20.01.2015, au fost art.6 din Convenție și Articolul 1 din Protocolul nr.l la Convenție, suma solicitată pentru prejudiciu moral 20.000 euro, pentru prejudiciu material prețul unui apartament, corespunzător necesităților familiei sale - 42167 euro, chiria plătită în perioada august 2018 - august 2020, *id est* 7174 euro, pentru costuri și cheltuieli 2000 euro, sumele acordate de către CEDO, au fost de 1000 euro ca prejudiciu moral și 138 euro ca costuri și cheltuieli. Se va nota că prin ordinele de plată nr.47, nr.48, nr.49 și nr.50 din 27.12.2021, Ministerul Finanțelor a executat Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului, pronunțată în cauza Prodius și alții v. Republica Moldova (Cererea nr. 44894/13 și alte 5), prin transferarea sumelor la conturile lui Prodius Andrei, Grigore Cotovici, Grigore Nica și dna Victoria Dări.

11. În această ordine de idei, conform art. 2 alin. (5) al Legii nr.87/2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești (Legea nr. 87/2011), după repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești, statul are drept de regres față de persoana vinovată.
12. Notează că, prin hotărârile instanțelor naționale a fost constatat că la caz, nu au fost demonstrate careva acțiuni eficiente ale autorității publice locale întreprinse în scopul executării documentului executoriu, or, răspunsurile acestora la demersurile executorului judecătoresc că este în imposibilitate de a executa hotărârea instanței de judecată pe motivul lipsei spațiului locativ liber în municipiul Chișinău și a mijloacelor financiare, denotă indubitabil o atitudine contrară drepturilor și intereselor lui Prodius Andrei, Grigore Cotovici, Grigore Nica din partea debitorului procedurii de executare, care reprezentă o autoritate publică.
13. La fel, se atestă că executorul judecătoresc, ca unică persoană investită cu atribuții de finalizare a actului justiției, a întocmit și procese verbale cu privire la contravenție în privința Primarului General, dl. Dorin Chirtoacă în temeiul art. 318 - 319 Cod contravențional însă prin hotărîri ale instanței de fond a fost declarat nul procesul verbal cu privire la contravenție, fiind încetat procesul contravențional. În concluzie, neexecutarea documentului executoriu nu le poate fi imputată lui Prodius Andrei, Grigore Cotovici, Grigore Nica, dar autorității publice locale, debitor a procedurii de executare pentru neexecutarea documentului executoriu, care sunt

responsabile de executarea acestui act judecătoresc.

14. Prin urmare, Primăria mun. Chișinău/Consiliul mun. Chișinău, au sfidat prevederile legale, vina cărora în încălcarea termenului rezonabil de executare a hotărîrii judecătorești, a fost confirmată de către instanțele de judecată prin hotărârile emise (fond, apel, recurs) rămase definitive și irevocabile. De aici rezultă că, pîrîții, ca părți căzute în pretenții, avînd obligația de a lua toate măsurile legale în scopul executării documentelor executorii, nu a realizat-o, fiind demonstrat contrariul, iar Statul a fost obligat de a achita despăgubiri pentru aceste inacțiuni, neglijență și impasibilitate a pîrîților față de caracterul obligatoriu al actelor judecătorești (art.16 CPC).
15. Mai mult ca atît, acțiunea de regres fiind o acțiune civilă, de drept comun, izvorâtă din împrejurarea că victima prejudiciului are dreptul sa acționeze pentru despăgubiri printr-o acțiune civilă în instanța de judecată, se aplică regulile generale pentru judecarea acțiunilor civile.
16. În drept, conform art. 1998 alin. (1) Cod civil, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.
17. În corespundere cu art. 2024 Cod civil, persoana care a reparat prejudiciul cauzat de o altă persoană are dreptul la o acțiune de regres împotriva acesteia în mărimea despăgubirii plătite persoanei vătămate dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Persoana care exercită regresul nu poate recupera partea din despăgubire care corespunde propriei contribuții la cauzarea prejudiciului.
18. Potrivit art. 27 din Legea cu privire la Agentul guvernamental nr.151 din 30.07.3025 Statul are drept de regres împotriva persoanelor ale căror acțiuni sau inacțiuni au dus la una dintre următoarele consecințe: a) constatarea de către Curtea Europeană, prin hotărâre, a încălcării drepturilor sau libertăților fundamentale ale unei persoane și dispunerea achitării unor sume în beneficiul acesteia. Sumele stabilite în conformitate cu alin. (1) se restituie în baza unei hotărâri judecătorești, emisă într-o acțiune în regres, proporțional gradului de vinovăție stabilit. Ministerul Justiției intentează acțiunea în regres, dacă se întrunesc condițiile stabilite prin lege, în termen de 3 ani din ziua achitării sumelor respective în baza hotărârii Curții Europene ori a hotărârii instanței judecătorești naționale. Odată cu ratificarea de către Republica Moldova la 24 iulie 1997 a Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, statul și-a asumat obligația pozitivă de a respecta și garanta tuturor persoanelor, care se află pe teritoriul său, drepturile și libertățile consfințite în Convenție.
19. Sintetizând cele reținute și având în vedere că sunt întrunite toate condițiile prevăzute de lege privind tragerea la răspundere materială a pârâților, în ordine de regres, și anume: 1) existența faptului prejudiciului patrimonial cauzat statului în mărime de 90627,02 lei (ordinul de plată nr.47 din 27.12.2021), 118235,52 lei (ordinul nr.48 din 27.12.2021), 56369,04 lei (ordinul de plată nr.49 din 27.12.2021) și 23000,35 lei (ordinul de plată nr.50 din 27.12.2021) achitată din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor). 2) vinovăția pârâților, constatată prin

actele judecătorești definitive și Curtea Europeană prin hotărâre. 3) legătura cauzală dintre fapta ilicită a pârâtului și prejudiciul cauzat.

20. În baza celor statuate la prevederile art. art. 1998, 2024, 2025 Cod civil și art. (2) din Legea nr. 87 din 21.04.2011, art.27 din Legea cu privire la Agentul guvernamental nr.151 din 30.07.3025, art.5,7,32,55,56,166-168 Cod de procedură civilă al RM, solicită reclamantul admiterea acțiunii și încasarea, în ordine de regres, de la pârâți, în beneficiul bugetului de stat a sumei în mărime de 288 231,93 lei.
21. Prin referința prezentată la cererea de chemare în judecată, Primarul mun. Chișinău a solicitat respingerea acţiunii ca neîntemeiată şi pasibilă a fi respinsă din următoarele considerente. Constată că neexecutarea în termen a hotărârii de judecată menţionate în speţă, a fost determinată exclusiv de lipsa fondului de locuinţe de stat disponibil pentru executarea respectivă. Îndeosebi, de către autorităţile statului nu au fost transmise locuinţele sau sursele pentru construirea acestora necesare, astfel încât autorităţile municipiului Chişinău s-au aflat în imposibilitate de a executa o mare parte din hotărârile judecătoreşti indicate supra.
22. Mai menţionează pârâtul că de la independenţă încoace statul nu a investit nici pe departe surse financiare suficiente în construirea fondului de locuinţe public. La toate actele executorului judecătoresc, DGLCA a CMC, autorităţile municipale au dat răspuns legal şi în termen, informând executorul judecătoresc despre situaţia privind spaţiu locativ a creditorului. În acest sens, la etapa adresării privind executarea titlului executoriu respectiv, autorităţile municipiului Chişinău nu au putut identifica spaţiu locativ corespunzător liber şi lipsit de vicii per acelaşi motive sus menţionate cum ar fi lipsa fondului locativ de stat pasibil de a fi repartizat şi lipsa surselor financiare acordate din partea statului pentru procurarea, construirea unor locuinţe conforme întru executarea Hotărârii de judecată în cauză.
23. Totodată este de menţionat că creditorii pot fi asiguraţi cu spaţiu locativ numai în condiţiile art. 9 alin. (1) al Legii nr. 75, care stabileşte clar condiţia că persoanele respective trebuie să pretindă la o locuinţă socială.
24. Analizând situaţia creată, deduce că obligaţiile de a asigura cu spaţiu locativ diferite categorii de persoane au fost puse de către autorităţile centrale pe seama autorităţilor municipale cu încălcarea principiilor autonomiei locale, fără ca autorităţile municipiului Chişinău să dispună de resursele necesare. Mai mult, în condiţiile Cartei Europene a Autonomiei Locale, Constituţiei şi legilor din domeniul APL, autorităţile publice locale nici nu pot fi obligate să execute astfel de prevederi legale, deoarece competenţele respective sunt de interes naţional şi dacă ele sunt delegate către APL atunci trebuie să fie acoperite financiar în mod obligatoriu din contul bugetului de stat (şi nicidecum din contul bugetului local, care este destinat satisfacerii problemelor de interes local). Astfel, delegarea de competenţe de a asigura obligatoriu cu spaţiu locativ diferite categorii de angajaţi ai autorităţilor publice centrale urma a fi realizată paralel cu transmiterea fondului locativ necesar executării acestor obligaţii sau a surselor financiare pentru construirea acestui fond locativ.

25. În acest sens menţionează, că potrivit art. 3, lit. e) din Legea nr. 435 din 28.12.2006 privind descentralizarea administrativă, descentralizarea administrativă are la bază principiul corespunderii resurselor cu competenţele, care presupune corespunderea resurselor financiare şi materiale alocate autorităţilor publice locale cu volumul şi natura competenţelor ce le sunt atribuite pentru a asigura îndeplinirea eficientă a acestora. Mai mult ca atât, potrivit art. 6 alin. (4) din legea citată, delegarea de competenţe este însoţită obligatoriu de asigurarea resurselor financiare necesare şi suficiente realizării acestora.
26. Potrivit art.10 alin. (1), (3) din Legea Nr. 436 din 28.12.2006 privind administraţia publică locală - Autorităţile publice locale îşi desfăşoară activitatea în domeniile stabilite de Legea privind descentralizarea administrativă, dispunând în acest scop de competenţe depline care nu pot fi puse în cauză sau limitate de nici o autoritate publică, decât în condiţiile legii. Autorităţile administraţiei publice centrale nu pot să stabilească ori să impună competenţe autorităţilor publice locale fără o evaluare prealabilă a impactului financiar pe care aceste competenţe l-ar putea genera, fără o consultare a autorităţilor locale de nivelul corespunzător şi fără ca colectivităţile locale să fie asigurate cu mijloacele financiare necesare. În acest context menţionează că autorităţile municipiului Chişinău, potrivit art.n3 alin. (2) din Legea nr. 436 din 28-12.2006 privind administraţia publică locală - dispun de autonomie decizională, organizaţională, gestionară şi financiară, au dreptul la iniţiativă în tot ceea ce priveşte administrarea treburilor publice locale, exercitându-şi, în condiţiile legii, autoritatea în limitele teritoriului administrat.
27. Din alt punct de vedere, pentru a elucida modul, în care autorităţile municipiului Chişinău urmau să execute obligaţiile de a asigura cetăţenii menţionaţi cu spaţiu locativ, atât în baza prevederilor legii, cât şi ulterior în baza hotărârilor judecătoreşti, trebuie de luat în considerare că modul respectiv trebuia să se încadreze strict în prevederile cadrului legal, în cazul dat aceste norme fiind cuprinse în Codul nr. 2718 din 03.06.1983 cu privire la locuinţe al R.S.S. Moldovenești, în vigoare până la data de 30.04.2015.
28. În conformitate cu art. 1 din Codul cu privire la locuinţe al R.S.S. Moldovenești, aprobat prin Legea R.S.S. Moldovenești nr. 2718-X din 3 iunie 1983 şi Hotărârea Sovietului Miniştrilor al R.S.S. Moldovenești nr. 405 din 25 noiembrie 1987 „Despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de acordare a încăperilor de locuit în R.S.S. Moldovenească" dreptul cetăţeanului RSSM la locuinţă a fost garantat prin dezvoltarea şi ocrotirea fondului locativ de stat şi obştesc, prin ajutorul acordat la construcţia de locuinţe cooperatiste şi individuale, prin repartizarea justă, sub controlul obştesc, a suprafeţei locative, care se acorda pe măsura înfăptuirii programului de construcţie a locuinţelor bine amenajate, precum şi prin plata redusă pentru locuinţă şi serviciile comunale.
29. Conform normelor respective, art. 28 din Codul menţionat stabilea, că cetăţenii, care au nevoie de îmbunătăţirea condiţiilor locative, au dreptul de a primi pentru folosire o încăpere de locuit în casele fondului locativ de stat sau obştesc în modul, prevăzut de legislaţie.

30. Este de menţionat că, art. 5 din Codul cu privire la locuinţe prevedea, că Fondul de locuinţe este constituit din:
31. casele de locuit şi încăperile de locuit din alte clădiri, care aparţin statului (fondul de stat de locuinţe);
32. casele de locuit şi încăperile de locuit din alte clădiri, care aparţin colhozurilor şi altor organizaţii cooperatiste, asociaţiilor lor organizaţiilor sindicale şi altor organizaţii obşteşti (fondul obştesc de locuinţe);
33. casele de locuit, care aparţin cooperativelor de construire a locuinţelor (fondul cooperativelor de construire a locuinţelor);
34. casele de locuit şi apartamentele, aflate în proprietatea personală a cetăţenilor (fondul individual de locuinţe).
35. În conformitate cu prevederile art. 6 din Codul menţionat, în administrarea autorităţilor locale se află fondul de stat de locuinţe, ceia ce determină faptul că autorităţile municipale urmau să asigure cu locuinţe exclusiv din numărul de locuinţe de stat (aflate în proprietatea publică a statului) transmise în administrarea autorităţilor municipiului.
36. Astfel, Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 405 din 25.11.1987 „Despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de acordare a încăperilor de locuit în R.S.S. Moldovenească" stipulează la pct. 48 că încăperile de locuit din casele fondului de locuinţe al Sovietelor locale de deputaţi ai norodului li se acordă cetăţenilor de către Comitetul executiv al Sovietului raional, orăşenesc, raional din oraş, de orăşel, sătesc de deputaţi ai norodului cu participarea comisiei obşteşti pentru problemele locuinţelor.
37. Analizând structura şi conţinutul acestor documente se poate afirma cu siguranţă că actele nominalizate şi-au pierdut actualitatea, nu corespund situaţiei reale existente în acest domeniu, purtând un caracter formal şi declarativ.
38. În aceiaşi ordine de idei condiţiile generale şi modul de acordare a locuinţelor în Republica Moldova erau stipulate în Codul cu privire la locuinţe adoptat încă în anul 1983 şi în Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 405 din 25.11.1987 „Despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de acordare a încăperilor de locuit în R.S.S. Moldovenească". E de remarcat faptul că acelaşi Cod cu privire la locuinţe al RSSM a fost adoptat după cum a mai menţionat în anul 1983, iar la acel moment şi până în anul 1991 statul era practic unicul proprietar al fondului locativ în fosta RSSM, deţinând monopolul asupra fondului locativ şi construcţia aceluiaşi fond locativ, locatarii locuinţelor în cauză fiind doar chiriaşi al acestora şi nicidecum proprietari. Excepţie făceau doar un mic, neconsiderabil procent de construcţii cooperatiste, care nu intrau în programul de stat privind asigurarea cetăţenilor cu spaţiu locativ deoarece cooperativele se fondau de către cetăţenii RSSM cu surse financiare proprii şi nicidecum din sursele financiare ale statului. E de remarcat la fel faptul că construirea blocurilor locative/fondului locativ la fel avea loc exclusiv din sursele financiare ale Statului, care la fel erau preconizate ca fiind practic unica cale şi soluţie în politicele de asigurare a cetăţenilor cu spaţiu locativ în chirie, proprietarul Statul construind locuinţe pentru a da doar în chirie

cetăţenilor spaţiu locativ. Este important de menţionat faptul că Codul cu privire la locuinţe al RSSM a fost abrogat de abia în anul 2015 şi substituit prin Legea nr. 75 cu privire la locuinţe sau efectiv acest cod cu privire la locuinţe al RSSM era în vigoare la momentul adoptării de către Instanţele judecătoreşti a Hotărârilor cu privire la obligarea Administraţiei publice locale să asigure cu spaţiu locativ diverse categorii de persoane dar în contradictoriu cu faptul că din momentul formării Statului Republica Moldova 27.08.1991 politicele Statului de a deţine monopolul în tot ce ţine proprietatea de stat au dispărut precum şi politicele de construire a locuinţelor de stat şi finanţarea construcţiei acestora au dispărut, iar în noul Stat format Republica Moldova au apărut drepturile cetăţeanului la proprietate privată şi premisele unei economii libere de piaţă fapt ce, subsecventa generat dreptul cetăţenilor de a privatiza locuinţele de stat în care locuiau aceştea devenind proprietarii legitimi ai apartamentelor din fondul de stat. Astfel, prin prisma factorilor sus enunţaţi, la data de 10.03.1993, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 1324, privind privatizarea fondului de locuinţe, legea fiind elaborată în conformitate cu Constituţia şi cu alte acte normative ale Republicii Moldova care stabilea principiile şi condiţiile de bază ale privatizării fondului de locuinţe, scopul legii fiind realizarea drepturilor cetăţenilor Republicii Moldova de a-şi alege liber modalitatea de satisfacere a necesităţilor în locuinţă, asigurarea integrităţii fondului de locuinţe şi crearea de permise pentru formarea pieţei de locuinţe.

39. În această ordine de idei, în o perioadă foarte scurtă de timp practic toţi cetăţenii Republicii Moldova ce dispuneau de spaţiu locativ de stat în chirie şi-au realizat drepturile la privatizare în acest sens fondul locuinţelor de Stat dispărând de facto deoarece persoanele care nu au privatizat nici până la ziua de azi (un procent foarte mic) oricum dispun de acest drept de privatizare şi respectiv din momentul adoptării Legii privatizării, Statul nu mai deţine în proprietate fond locativ sau chiar dacă de iure nu toţi cetăţenii au privatizat locuinţele sale, Statul nu are dreptul de dispoziţie asupra acestor locuinţe per motivul că dreptul cetăţeanului la privatizarea locuinţei sale este primordial, iar dreptul la locuinţă este garantat de către Constituţia R.M.
40. Astfel, odată cu transformările social-economice sus numite de către stat nu au mai fost alocate surse financiare pentru construcţia locuinţelor de stat pentru a satisface necesităţile de spaţiu locativ a cetăţenilor atestaţi în listele pentru îmbunătăţirea condiţiilor locative şi multiplelor Hotărâri de judecată ce obligă Administraţia publică locală de ai asigura cu spaţiu locativ.
41. Concluziile ce se impun sunt diverse şi multiple sub aspect juridic şi economic. Cea mai esenţială concluzie este că legislaţia în domeniul locuinţelor n-a avut un suport financiar pentru realizarea dreptului cetăţenilor la spaţiul locativ de stat. În acest mod, toate obligaţiile statului de a asigura cu spaţiu locativ au fost abrogate.
42. Totodată prin Legile aprobate, Statul a delegat autorităţilor publice locale obligaţii de a asigura cu spaţiu locativ diferite categorii de persoane în cunoştinţă de cauză că autorităţile locale nu vor putea executa aceste obligaţii.
43. Astfel responsabilii privind neexecutarea acestor legi şi implicit neexecutarea

hotărârilor de judecată susmenţionate revine exclusiv Statului RM.

44. După cum a menţionat, Codul locativ era învechit şi nu corespundea realităţii, nu se aplica în practică, ba mai mult ca atât - intra în contradicţie cu situaţia reală. După cum a menţionat, la data de 29.11.2015 a intrat în vigoare Legea cu privire la locuinţe nr.75 din 30.04.2015 iar la 19.06.2017 a intrat în vigoare Regulamentul cu privire la evidenţa, modul de atribuire şi folosire a locuinţelor sociale, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 447 din 19.06.2017. În acest mod, este neclară modalitatea în care autorităţile publice locale trebuie să execute titlurile executorii înaintate în baza Hotărârilor judecătoreşti menţionate mai sus, având în vedere că acestea au fost emise în condiţiile Codului, la moment abrogat. Şi totodată este important de menţionat că la ziua de azi locuinţe sociale nu sunt înregistrate în Republica Moldova pe motivul inexistenţei locuinţelor libere sau construite de către Stat per acelaşi motiv că fondul locativ de Stat a dispărut din momentul adoptării la data de 10.03.1993 a Legii nr. 1324, privind privatizarea fondului de locuinţe şi concomitent nu au fost şi nu sunt alocate surse financiare de Stat pentru construcţia locuinţelor sociale.
45. Guvernul RM trebuie să găsească acele soluţii care ar putea să rezolve această problemă şi bineînţeles că nici o autoritate locală nu se va da în lături pentru participarea acestor organe la soluţionarea acestor probleme.
46. Astfel, municipiul Chişinău nu dispune de spaţiul locativ liber şi circa 200 de creditori- urmăritori care din anul 1998 şi până în prezent nu au fost asiguraţi cu spaţiu locativ, practic hotărârile de judecată în cauză rămân neexecutate în timp, ceia ce ulterior duce la condamnarea Statului Republica Moldova şi cheltuieli suplimentare considerabile în echivalent bănesc pentru neexecutarea acestor hotărâri de judecată.
47. În acest context, invocă pârâtul că nu se poate miza pe spaţiu locativ liber în municipiul Chişinău, nivelul de executare a hotărârilor judecătoreşti rămânând practic la aceiaşi situaţie pe parcursul a zeci de ani. Astfel administraţia publică locală epuizează toate posibilităţile sale reale de executare, aceasta fiind raportat la maxim câteva apartamente anual identificate de creditor, executorul judecătoresc, administraţia publică locală.
48. Prin Legea cu privire la locuinţe nr. 75 din 30.04.2015 şi Regulamentul cu privire la evidenţa, modul de atribuire şi folosire a locuinţelor sociale, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 447 din 19.06.2017 a fost stabilit cadrul normativ care reglementează modul de acordare a spaţiului locativ.
49. Potrivit art. 1 alin. (1) Legii cu privire la locuinţe nr. 75 din 30.04.2015: Dreptul la locuinţă constituie un drept fundamental, care face parte din dreptul la viaţă decentă al persoanei sau familiei. Dreptul la locuinţă prevede: stabilitatea privind raporturile de locaţiune, prestarea serviciilor adecvate aferente, asigurarea infrastructurii necesare, accesibilitatea surselor financiare; nediscriminarea în exercitarea dreptului la locuinţă, inclusiv accesul la piaţa locuinţelor, administrarea şi folosirea locuinţei, precum şi intrarea în proprietatea unei locuinţe; transparenţa exercitării de către autorităţi a atribuţiilor şi a obligaţiilor ce se referă la exercitarea dreptului la

locuinţă.

50. Astfel întru exercitarea atribuţiilor ce ţin de asigurarea cu locuinţe a cetăţenilor în temeiul hotărârilor de judecată devenite definitive şi irevocabile, trebuie de luat în consideraţie că autorităţile locale de nivelul întâi în conformitate cu art. 8 lit. (b) al Legii cu privire la locuinţe nr. 75 din30.04.2015: ţin evidenţa persoanelor care au dreptul la obţinerea locuinţelor sociale şi atribuie locuinţele sociale, şi conform art. 8 lit. (c) asigură construcţia şi procurarea de locuinţe sociale, de manevră, de serviciu, care urmează să asigure necesităţile de obţinere a locuinţelor de către persoanele care au acest drept, în limita mijloacelor alocate de la bugetul de stat în acest scop.
51. În acest context, potrivit art. 9 al Legii cu privire la locuinţe nr. 75 din 30.04.2015 - Construcţia, procurarea sau reabilitarea locuinţelor sociale se efectuează conform proiectelor investiţionale, în limita mijloacelor financiare anuale aprobate în bugetul de stat, precum şi din mijloacele financiare sub formă de credite şi/sau granturi, acordate de către partenerii externi de dezvoltare. Totodată potrivit prevederilor art. 9 alin. (3) din legea menţionată, locuinţele sociale se constituie prin realizarea de construcţii noi, precum şi prin procurarea şi reabilitarea unor construcţii existente.
52. Primăria municipiului Chişinău/Consiliul municipal Chişinău, nu deţine la moment locuinţe sociale libere, cu atât mai mult că potrivit art. 59 alin. (3), şi art. 59 alin. (3^1) din Legea citată, locuinţele neprivatizate vor trece în proprietatea municipiului Chişinău, în calitate de locuinţe sociale, după data de 31 mai 2024.
53. În acest context, potrivit art. 7 lit. c) din Legea cu privire la locuinţe nr. 75 din 30.04.2015, de competenţa Guvernului Republicii Moldova ţine alocarea mijloacelor financiare de la bugetul de stat pentru construcţia şi procurarea de către autorităţile administraţiei publice locale a locuinţelor sociale, de serviciu, de manevră.
54. Întru soluţionarea definitivă a problemei respective, Primăria municipiului Chişinău s-a adresat către Guvernul Republicii Moldova prin care a solicitat alocarea de mijloace financiare pentru construcţia spaţiului locativ, în vederea executării hotărârilor judecătoreşti definitive şi irevocabile.
55. Prin demersul Primăriei municipiului Chişinău nr. 06-113/209 din 18.04.2019 având în vedere necesitatea alocării din bugetul de Stat a surselor financiare în scopul executării hotărârilor de judecată devenite definitive şi irevocabile, prin care autorităţile administraţiei publice locale ale municipiului Chişinău sunt obligate să asigure cu spaţiu locativ diverse categorii de persoane, Administraţia Publică locală a solicitat respectuos de mai multe ori Guvernului Republicii Moldova, Ministerului Finanţelor să intervină şi să susţină alocarea surselor financiare din Bugetul de Stat pentru procurarea/construirea locuinţelor sociale în scopul executării hotărârilor de judecată devenite definitive şi irevocabile, prin care autorităţile administraţiei publice locale ale municipiului Chişinău sunt obligate să asigure cu spaţiu locativ diverse categorii de persoane.
56. Primăria municipiului Chişinău, Direcţia generală locativ-comunală şi amenajare a Consiliului municipal Chişinău au examinat demersul Cancelariei de Stat a

Republicii Moldova, nr. 11-05-9107 din 06.10.2020 înregistrat în cancelaria Primăriei mun. Chişinău la data de 07.10.2020 cu nr. 03-106/6307 cu privire la prezentarea informaţiei referitor la problema executării hotărârilor judecătoreşti definitive şi irevocabile prin care autorităţile administraţiei publice locale ale mun. Chişinău sunt obligate să asigure cu spaţiu locativ anumite categorii de persoane şi a dat răspuns unde a descris situaţia în cauză.

57. La demersul Ministerului Economiei şi Infrastructurii al Republicii Moldova nr. 10/2-2079 din 28.04.2021 adresat Primăriei municipiului Chişinău cu privire la executarea hotărârilor de judecată devenite definitive şi irevocabile, prin care autorităţile administraţiei publice locale ale municipiului Chişinău sunt obligate să asigure cu spaţiu locativ diverse categorii de persoane, Primăria municipiului Chişinău la data de 25.05.2021 a dat răspuns unde a descris situaţia în cauză şi a solicitat Ministerului Economiei şi Infrastructurii al Republicii Moldova să intervină şi să susţină alocarea surselor financiare din bugetul de stat pentru procurarea/construirea locuinţelor sociale în scopul executării hotărârilor de judecată devenite definitive şi irevocabile, prin care autorităţile administraţiei publice locale ale municipiului Chişinău sunt obligate să asigure cu spaţiu locativ diverse categorii de cetăţeni.
58. Cu regret până în prezent problema nu a fost soluţionată, nu au fost alocate mijloace financiare necesare din bugetul de Stat pentru procurarea sau construirea locuinţelor sociale, în vederea executării de către Primăria municipiului Chişinău a hotărârilor judecătoreşti cu privire la asigurarea cu spaţiu locativ.
59. La data de 20.01.2023 Primăria municipiului Chişinău s-a adresat la Cancelaria de Stat a RM, Ministerul Justiţiei al RM, Ministerul Infrastructurii şi Dezvoltării Regionale al RM, Agenţia Proprietăţii Publice cu demers privind iniţierea procedurii de transmitere în proprietatea municipiului Chişinău a tuturor bunurilor imobile proprietate publică - locuinţe libere aflate pe teritoriul municipiului Chişinău şi iniţierea reexaminării cadrului legal astfel încât să fie restabilit mecanismul de trecere a locuinţelor declarate proprietate publică a Statului prin succesiune vacantă în proprietatea administraţiei publice locale întru facilitarea executării hotărârilor de judecată devenite definitive şi irevocabile, prin care autorităţile administraţiei publice locale ale municipiului Chişinău sunt obligate să asigure cu spaţiu locativ diverse categorii de persoane şi minimizarea riscului achitării de către Statul Republica Moldova a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti conform Legii 87 din 21.04.2011.
60. Până la moment Autorităţile menţionate nu au anunţat Administraţia publică locală despre disponibilitatea de a iniţia acţiunile de transmitere a bunurilor imobile menţionate.
61. În această ordine de idei, comunică instanţei că deşi Statul a stabilit norme prin care au fost obligate autorităţile locale să asigure cu spaţiu locativ categoriile de persoane menţionate, în acelaşi timp nu a întreprins măsuri de a transmite autorităţilor locale spaţii locative, necesare îndeplinirii acestor obligaţiuni. În

special menţionează că şi Legea cu privire la locuinţe nr. 75 din 30.04.2015 stabileşte obligaţii clare pentru autorităţile centrale şi locale în ceia ce ţine de asigurarea cu spaţiu locativ social a cetăţenilor.

62. În ceea ce ţine de pretenţiile invocate în prezenta acţiune de regres este important de menţionat faptul că conform art. 2 alin. (5) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti nr. 87 din 21 aprilie 2011, după repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti, statul are drept de regres faţă de persoana vinovată.
63. Consultând prevederile Codului Civil al R.M. şi anume Articolul 20 Vinovăţia (1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, persoana răspunde numai pentru prejudiciul cauzat prin fapta sa săvîrşită cu vinovăţie sub forma intenţiei sau imprudenţei.
64. Fapta este săvîrşită cu intenţie dacă persoana care a săvârşit-o îşi dădea seama de caracterul prejudiciabil al acţiunii sau inacţiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile, le-a dorit sau a admis, în mod conştient, survenirea acestor urmări.
65. Fapta este săvîrşită din imprudenţă (din culpă) dacă persoana care a săvîrşit-o fie îşi dădea seama de caracterul prejudiciabil al acţiunii sau inacţiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile, dar a considerat în mod uşuratic că ele pot fi evitate, fie nu îşi dădea seama de caracterul prejudiciabil al acţiunii sau inacţiunii sale, nu a prevăzut posibilitatea survenirii urmărilor ei prejudiciabile, deşi trebuia şi putea să le prevadă.
66. Fapta este săvîrşită din culpă gravă dacă persoana a săvîrşit-o cu o profundă lipsă de prudenţă de care, în împrejurările cazului, era evident că trebuia să dea dovadă.
67. Atunci când legea condiţionează efectele juridice ale unei fapte de săvârşirea ei din culpă, condiţia este îndeplinită şi dacă fapta a fost săvârşită cu intenţie.
68. Raportând prevederile articolelor în cauză cu situaţia de facto elucidată în prezenta referinţă, constată că reclamantul nu a invocat nici un motiv temeinic ce ar putea demonstra careva vină a Primăriei municipiului Chişinău/Consiliului municipal Chişinău pentru neexecutarea prezentei hotărâri de judecată iar subsecvent se statuează cert faptul că Primăria municipiului Chişinău/Consiliul municipal Chişinău a întreprins toate acţiunile legale posibile în scopul executării prezentei Hotărâri de judecată informând legal şi în termen executorul judecătoresc în procedura de executare/creditorul urmăritor, despre măsurile întreprinse şi situaţia de fapt.
69. În sensul celor constatate, consideră pretenţiile Ministerului Justiţiei împotriva Consiliului municipal Chişinău cu referire la încasarea în ordine de regres în temeiul Legii nr. 87 din 21.04.2011 a prejudiciului achitat din contul statului, sunt total nefondate şi lipsite de temei juridic.
70. În aceste condiţii, Administraţia publică locală a atenţionat de multiple ori Guvernul Republicii Moldova prin demersurile sus enunţate şi cele anexate la prezenta referinţă despre faptul că executarea hotărârilor de judecată nu va fi posibilă atâta

timp, cât nu vor fi alocate mijloacele financiare necesare pentru procurarea sau construirea locuinţelor sociale.

71. Prin referinţa prezentată intervenientul accesoriu-Ministerul Finanţelor a solicitat admiterea acţiunii depusă de Ministerul Justiţiei ca fiind întemeiată. Menţionează că din suportul probatoriu prezent la materialele pricinii rezultă că prin hotărârea Curţii Europene a Drepturilor Omului din 19.10.2021 pronunţată în cauza Prodius şi alţii contra Moldovei (cererea nr.44894/13 şi alte 3 cereri), s-a dispus încasarea din contul statului în beneficiul reclamanţilor a prejudiciului material şi moral în mărime totală a sumei de 5850 euro în beneficiul lui Prodius Andrei, a sumei de 4484 euro în beneficiul lui Cotovici Grigore, a sumei de 2789 euro în beneficiul lui Nica Grigore şi a sumei de 1138 euro în beneficiul lui Dari Victoria.
72. Prin ordinile de plată nr. 47, nr. 48, nr. 49, nr. 50 din 27.12.2021 Ministerul Finanţelor a executat hotărârea prenotată, fiind efectuat transferul mijloacelor financiare la contul reclamanţilor în mărime totală de 288 231,93 lei ce constituie echivalentul sumei în valută acordate prin hotărârea CEDO din 19.10.2021 (ordinul de plată nr.47 din 27.12.2021 în sumă de 90 627,02 lei pentru Cotovici Grigore, ordinul de plată nr.48 din 27.12.2021 în sumă de 118 235,52 lei pentru Prodius Andrei, ordinul de plată nr.49 din 27.12.2021 în sumă de 56 369,04 lei pentru Nica
73. Grigore, ordinul de plată nr.50 din 27.12.2021 în sumă de 23 000,35 lei pentru Dări Victoria). Astfel, la data de 29.11.2023, în temeiul art. 27 al Legii cu privire la Agentul Guvernamental nr. 151/2015, Ministerul Justiţiei a înaintat prezenta acţiune civilă, solicitând încasarea în ordine de regres din contul Primăriei mun. Chişinău şi Consiliul mun. Chişinău în beneficiul statului a sumei de 288 231,93 lei, achitată de către Republica Moldova creditorilor Cotovici Grigore, Prodius Andrei, Nica Grigore şi Dări Victoria în temeiul deciziei Curţii Europene a Drepturilor Omului din 19.10.2021.
74. Ministerul Finanţelor în urma analizei cererii de chemare în judecată depuse de către reclamant, consideră că aceasta este întemeiată şi urmează a fi admisă din următoarele considerente.
75. În conformitate cu art. 27 al Legii Agentul Guvernamental nr. 151/2015: „ (1) Statul are drept de regres împotriva persoanelor ale căror acţiuni sau inacţiuni au dus la una dintre următoarele consecinţe: a) constatarea de către Curtea Europeană, prin hotărâre, a încălcării drepturilor sau libertăţilor fundamentale ale unei persoane şi dispunerea achitării unor sume în beneficiul acesteia; b) pronunţarea unei hotărâri de către o instanţă judecătorească naţională, ca urmare a condamnării statului de către Curtea Europeană, prin care s-a dispus achitarea unor sume din contul statului. (2) Sumele stabilite în conformitate cu alin.(l) se restituie în baza unei hotărâri judecătoreşti, emisă într-o acţiune în regres, proporţional gradului de vinovăţie stabilit. (3) Ministerul Justiţiei intentează acţiunea în regres, dacă se întrunesc condiţiile stabilite prin lege, în termen de 3 ani din ziua achitării sumelor respective în baza hotărârii Curţii Europene ori a hotărârii instanţei judecătoreşti naţionale.”
76. Potrivit art. 2024 alin. (1) Cod civil nr. 1107/2002 persoana care a reparat prejudiciul cauzat de o altă persoană are dreptul la o acţiune de regres împotriva

acesteia în mărimea despăgubirii plătite persoanei vătămate dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

77. Astfel, acţiunea în regres reprezintă o garanţie a calităţii actului de justiţie şi a eficienţei justiţiei, menită să protejeze principiile şi valorile consfinţite de Constituţie. Or, într-un stat democratic nimeni nu poate fi exonerat de răspundere în cazul în care prin acţiunile sau inacţiunile sale statul a fost obligat de a achita despăgubiri.
78. Prin urmare, scopul instituţiei de regres este cel de recuperare a prejudiciului suportat de stat în urma achitării sumelor dispuse de Curtea Europeană printr-o hotărâre, a sumelor stabilite în declaraţia unilaterală a Guvernului sau prevăzute de acordul de reglementare amiabilă a cauzei aflate pe rolul Curţii Europene, ca urmare a constatării sau recunoaşterii unei încălcări a prevederilor Convenţiei Europene.
79. Astfel, potrivit materialelor cauzei s-a constat că instanţele naţionale au examinat acţiunile în despăgubire în baza Legii nr. 87/2011, referitoare la perioade consecutive de neexecutare a deciziilor privind acordarea spaţiilor locative (de altfel, neexecutarea hotărârilor privind acordarea spaţiilor locativ pronunţate în favoarea reclamanţilor, au servit punctul de pornire de înaintare a cererii la CtEDO.
80. La caz, reclamanţii Cotovici Grigore, Prodius Andrei, Nica Grigore şi Dări Victoria, la date diferite au obţinut decizii judecătoreşti care obligau Consiliul municipal Chişinău să le acorde spaţiu locativ, în conformitate cu legislaţia în vigoare. Instanţele naţionale au admis partial acţiunea reclamanţilor constatând încălcarea drepturilor sale garantate de art. 6§ 1 din Convenţie şi art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenţie acordându-la anumite despăgubiri.
81. Astfel, pe cauza Cotovici Grigore împotriva Ministerului Justiţiei (dosarul nr.2a-4365/21 (2-21090564-02-2a-01122021)) potrivit Deciziei Colegiului civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău din 05.04.2022 şi a încheierii Curţii Supreme de Justiţie din 14.09.20222, prin care a fost admisă cererea reclamantului privind încasarea prejudiciului, instanţa a indicat că: „Colegiul apreciază ca fiind irelevant argumentul apelantului Ministerului Justiţiei precum că neexecutarea hotărârii instanţei de judecată se datorează faptului că autoritatea locală nu dispune de spaţiu locativ liber ce ar putea fi atribuit reclamantului şi nici nu are mijloace financiare necesare pentru construcţia spaţiilor locative, or, acest motiv nu scuteşte autoritatea publică, Consiliul mun. Chişinău de obligaţia pozitivă de a întreprinde măsuri în vederea executării documentului executoriu, nefiind permisă nici prejudicierea esenţei dreptului protejat de art.6 §1 din Convenţie (Immobiliare vs Italy, nr.22774/93, § 4).
82. În aceeaşi ordine de idei, Colegiul precizează că faptul neexecutării hotărârii litigioase a fost recunoscut şi de către debitor (Consiliul mun. Chişinău), care potrivit răspunsului oferit a adus la cunoştinţă că organele publice locale nu pot executa hotărârea instanţei de judecată din lipsă de surse financiare şi din motivul crizei acute de spaţiu locativ.
83. (...) instanţa a remarcat că neexecutarea hotărârii judecătoreşti nu poate fi imputată reclamantului, ci debitorului - Consiliului mun. Chişinău, care nu a întreprins

măsurile necesare pentru a asigura executarea hotărârii judecătoreşti în termenul stabilit de lege, astfel reclamantul este îndreptăţit să pretindă la constatarea încălcării dreptului la neexecutare a hotărârii judecătoreşti sus indicate în termen rezonabil şi să ceară repararea prejudiciului cauzat astfel”

84. De altfel, în partea motivată a hotărârii Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 21.08.20193, pe cauza Nica Grigore împotriva Ministerului Justiţiei (dosarul nr.2-11804/19 instanţa a reţinut că: „Prin răspunsul parvenit de la Direcţia generală locativ comunală şi amenajare a Consiliului Municipal Chişinău nr.2980/08 din 05.12.2008, reclamantul a fost informat că organele publice locale din motivul că sunt mai multe hotărîri judecătoreşti irevocabile neexecutate şi din lipsa de surse financiare, nu poate executa hotărârea instanţei de judecată.
85. De asemenea, reieşind din datele cuprinse în conţinutul raportului motivat, se stabileşte că conduita autorităţii responsabile de executarea hotărârii judecătoreşti (executorul judecătoresc) este una conformă cu legislaţia în vigoare şi nu relevă indicii privind lipsa de diligenţă. Executorul judecătoresc practic a fost, de fapt şi este în imposibilitate de a întreprinde careva acţiuni de executare până la această dată, în condiţiile în care debitorul procedurii de executare (în speţă, Primăria mun. Chişinău) nu dispune de spaţii locative disponibile din fondul locativ a mun. Chişinău, cât şi de mijloace financiare necesare pentru construcţia acestor spaţii locative. Astfel, luând în considerare cele relatate, Ministerul Finanţelor relevă că regresul, ca instituţie juridică, îşi găseşte aplicarea în rezultatul angajării răspunderii juridice delictuale pentru cauzarea unui prejudiciu şi vine să restabilească echitatea în raporturile juridice civile.
86. Respectiv, apariţia dreptului de regres este precedată de existenţa condiţiilor pentru angajarea răspunderii delictuale şi nemijlocit aplicarea acestei instituţii juridice, în calitate de sancţiune pentru faptele culpabile ce au cauzat prejudicii (materiale, morale).
87. Astfel, prin hotărârile instanţelor naţionale, pe cauze similare, s-a constatat că încălcarea termenului rezonabil de executare a hotărârii judecătoreşti se datorează Primăriei mun. Chişinău şi Consiliului municipal Chişinău, care la rândul său, aveau obligaţia de a lua toate măsurile legale în scopul executării documentului executoriu, iar statul fiind obligat prin hotărârea Curţii Europene a Drepturilor Omului din 19.10.2021 pronunţată în cauza Prodius şi alţii contra Moldovei (cererea nr.44894/13 şi alte 3 cereri) de a achita despăgubiri pentru aceste inacţiuni.

88. *Prin hotărârea Judecătoriei Chişinău, sediul Rîşcani din 17 decembrie 2024 cererea de chemare în judecată depusă de Statul Republica Moldova reprezentat de Ministerul Justiţiei împotriva Primăriei mun. Chişinău, Consiliul municipal Chişinău, intervenient accesoriu Ministerul Finanţelor, cu privire la încasarea în ordine de regres a sumelor s-a respins, ca nefondată.*

Poziția părților în instanța de apel:

89. Nefiind de acord cu soluția instanței de fond, la 19 decembrie 2024, în termenul de

declarare a apelului, reprezentantul Ministerului Justiției a înaintat cerere de apel, solicitând casarea integrală a hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 17 decembrie 2024, în cauza civilă nr. 2c-3019/2023, cu adoptarea unei noi hotărâri prin care, acțiunea înaintată să fie admisă integral, cu încasarea, în mod solidar, în ordine de regres, de la pârâți/intimați, în beneficiul bugetului de stat, a sumei totale de 288 231,93 lei.

90. În motivarea cererii de apel reprezentantul Ministerului Justiției a invocat că nu este de acord cu hotărârea, aceasta fiind una neîntemeiată și emisă contrar legislației în vigoare; - fără a fi motivată şi fără ca Ministerul Justiției şi intervenientul accesoriu Ministerul Finanțelor să fie auzit; - fără a fi constatate și elucidate pe deplin toate circumstanțele de fapt şi de drept importante pentru soluționarea cauzei, iar cele pe care judecătorul fondului le-a considerat constatate, nu au fost dovedite cu probe veridice; - normele de drept material, procedural au fost încălcate, aplicate şi interpretate eronat; - concluziile primei instanțe, expuse în hotărâre, sânt în contradicție cu circumstanțele cauzei; - concluziile primei instanțe sânt în contradicție cu practica judiciară, ce neagă valoarea dreptului şi al legii, a principiilor echității şi dreptății sociale. Motivele de fapt și de drept a cererii de apel întru casarea hotărârii instanței de fond.
91. Ministerul Justiției, ca organ care reprezintă statul, are drept de regres față de persoana vinovată, astfel apreciază hotărârea primei instanțe, ca fiind neîntemeiată şi pasibilă casării, iar în acest sens invocă faptul că hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, nr. 2c-3019/2023 nu corespunde tuturor normelor de drept, nu este una clară și înțeleasă, nu răspunde în mod sigur și expres la toate cererile şi obiecțiile formulate, or, principiul procesului echitabil reclamă că hotărârea trebuie să fie motivată, astfel încât justițiabilul să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție, lipsa motivării unei decizii judiciare punând în pericol dreptul la un proces echitabil.
92. Jurisprudența CtEDO în repetate rânduri a statuat necesitatea motivării hotărârilor instanței, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse.
93. În contextul celor expuse, hotărârea contestată este dictată de concluzii nemotivate, or, motivarea este un element esențial al hotărârii judecătorești, o puternică garanție a imparțialității judecătorului şi a calității actului de justiție, o condiție a procesului echitabil, exigență a prevederilor art. 236 Cod de procedură civilă, aplicabil conform art. 6 alin. (1) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi libertăților fundamentale.
94. Garanțiile implicite ale art. 6 § 1 includ obligația de a motiva hotărârile judecătorești (H. împotriva Belgiei, pct. 53). O decizie motivată permite părților să demonstreze că a fost audiată în mod real cauza lor. Deşi o instanță internă dispune de o anumită marjă de apreciere în alegerea argumentelor şi admiterea probelor,

aceasta trebuie să-şi justifice activităţile, precizând motivarea deciziilor sale (Suominen împotriva Finlandei, pct. 36; Carmel Saliba împotriva Maltei, pct. 79).

95. Deşi art. 6 § 1 obligă instanțele să își motiveze deciziile, acest fapt nu poate fi înțeles ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument [Van de Hurk împotriva Țărilor de Jos, pct. 61; García Ruiz împotriva Spaniei (MC), pct. 26; Jahnke şi Lenoble împotriva Franței (dec.); Perez împotriva Franței (MC), pct. 81]. Cu referire la fondul acţiunii, subliniază, că prin ordinele de plată nr. 47, nr. 48, nr. 49 şi nr. 50 din 27.12.2021, Ministerul Finanţelor a executat Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului, pronunțată în cauza Prodius şi alții v. Republica Moldova (Cererea nr. 44894/13 şi alte 3), prin transferarea sumelor la conturile lui Prodius Andrei, Grigore Cotovici, Grigore Nica şi dna Victoria Dari.
96. În această ordine de idei, conform art. 2 alin. (5) al Legii nr. 87/2011 privind repararea de catre stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești ,,după repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, statul are drept de regres fată de persoana vinovată".
97. Subliniază că, prin hotărârile instanțelor naționale a fost constatat că ,,La caz, nu au fost demonstrate careva acțiuni eficiente ale autorității publice locale întreprinse în scopul executării documentului executoriu, or, răspunsurile acestora la demersurile executorului judecătoresc că este în imposibilitate de a executa hotărârea instanței de judecată pe motivul lipsei spațiului locativ liber în municipiul Chișinău și a mijloacelor financiare, denotă indubitabil o atitudine contrară drepturilor şi intereselor lui Prodius Andrei, Grigore Cotovici, Grigore Nica din partea debitorului procedurii de executare, care reprezentă o autoritate publică".
98. Atestă că executorul judecătoresc, ca unică persoană investită cu atribuții de finalizare a actului justiției, a întocmit și procese verbale cu privire la contravenție în privința Primarului General, Dl. Dorin Chirtoacă în temeiul art. 318-319 Cod contravențional, însă, prin hotărâri ale instanței de fond a fost declarat nul procesul verbal cu privire la contravenție, fiind încetat procesul contravențional. Conchide că, neexecutarea documentului executoriu nu le poate fi imputată lui Prodius Andrei, Grigore Cotovici, Grigore Nica, dar autorității publice locale, debitor a procedurii de executare pentru neexecutarea documentului executoriu, care sunt responsabile de executarea acestui act judecătoresc".
99. Consideră că, vina Primăriei mun. Chișinău/Consiliului mun. Chișinău privind încălcarea termenului rezonabil de executare a hotărârii judecătorești, a fost confirmată de către instanțele de judecată prin hotărârile rămase definitive şi irevocabile.
100. Subliniază că, Curtea Europeană în Hotărârea din 19.10.2021, în cauza Prodius și alții v. Republica Moldova (Cererea nr. 44894/13 și alte 3 se vedea lista din anexă), pe aspectul de fond, la §§ 30, 31, a constatat expres: „Curtea notează că deciziile adoptate în favoarea reclamanților rămân a fi neexecutate până în prezent. Curtea

observă că aceste noi perioade sunt, în sine, în mare măsură suficiente pentru a constitui o a doua încălcare a aceleiași proceduri de executare[...]”.

101. Consemnează că, durata procedurii respective este excesivă și nu îndeplinește condiția unui „termen rezonabil”, Primăria mun. Chișinău/Consiliul mun. Chișinău, ca autoritate publică, poartă vina directă şi exclusivă pentru tergiversarea excesivă a documentului executoriu. Eșecul și vinovăția de neexecutare a Primăriei mun. Chișinău/Consiliul mun.Chişinău, este demonstrat de instanțele naționale prin hotărârile judecătoreşti privind Legea nr. 87 şi în unanimitate prin proba incontestabilă, Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului pronunțată la 19.10.2021 în cauza Prodius și alții v. Republica Moldova (Cererea nr. 44894/13 şi alte 3 a se vedea lista din anexă), fapt ce nu poate fi combătut. Consideră că sunt întrunite condițiile necesare privind tragerea la răspundere materială a Primăriei mun. Chişinău/Consiliul mun. Chişinău, în ordine de regres, și anume existența faptului prejudiciului patrimonial cauzat statului (în suma de 288 231,93 lei), vinovăția emanând din comportamentul pasiv în cadrul procedurii de executare, constatările din actele judecătorești irevocabile (fond, apel, recurs), proba incontestabilă, Hotărârea Curții Europene, fapte constatate (stabilite) care au putere pentru instanță şi legătura cauzală dintre fapta ilicită şi prejudiciul cauzat fiind întâlnit şi demonstrat.
102. Reprezentantul apelantului consideră că, la baza admiterii apelului şi casarea hotărârii stau: existența faptului prejudiciului patrimonial cauzat statului în mărime de 90 627,02 lei (ordinul de plată nr. 47 din 27.12.2021), 118 235,52 lei (ordinul nr. 48 din 27.12.2021), 56 369,04 lei (ordinul de plată nr. 49 din 27.12.2021) şi 23 000,35 lei (ordinul de plată nr. 50 din 27.12.2021) achitată din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor), vinovăția pârâților/intimaților, constatată prin actele judecătorești definitive și Curtea Europeană prin hotărâre, legătura cauzală dintre fapta ilicită a pârâtului și prejudiciul cauzat întrunit. Faptele stabilite de instanțele judecătoreşti şi Curtea Europeană, prin deciziile lor, denotă fapta ilicită/vinovăția Primăriei mun. Chișinău și Consiliul mun. Chişinău, autorități responsabile de executarea hotărârii judecătoreşti: - nu au dat dovadă de diligenţa cuvenită; - au împiedicat executarea hotărârii; - au admis încălcări excesive de durată; - măsurile adoptate au fost inadecvate şi insuficiente; - inactivitatea sau lipsa de voință a fost demonstrată; - diligenţa în executarea hotărârii nu a fost respectată; - faptele stabilite printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă într-o cauză civilă soluţionată anterior în instanță de drept comun sau în instanţă specializată sânt obligatorii pentru instanța care judecă prezenta cauză (art. 123 CPC).
103. Menționează că, este fără dubiu, în situația prezentată, că acţiunile Primăriei mun. Chișinău și Consiliul mun. Chișinău au fost o nesocotire vădită față de puterea lucrului judecat (un nerespect față de exclusivitatea, incontestabilitatea, executorialitatea şi obligativitatea hotărârii); sfidarea cu neglijentă gravă a caracterului obligatoriu al actelor judecătorești irevocabile (art. 16 CPC); încălcarea gravă, neîndoielnică și nescuzabilă a normelor de drept material şi procesual; - încălcarea cu bună știință a normelor legale, pe fonul invocărilor abstracte de către

aceștia și prima instanță.

104. Conchide că, judecătorul primei instanțe a ignorat probatoriul administrat şi contra argumentele părților, or, motivele sunt imputabile în exclusivitate Primăriei mun. Chișinău și Consiliul mun. Chișinău, sunt constatările instanțelor judecătoreşti în vinovăția acestora, respectiv, în ordine de regres, urmează să poarte răspunderea prevăzută de lege. Conform practicii judiciare a Curții Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului, hotărârea judecătorească nu se finalizează cu pronunțarea, ci cu executarea ei. În finalitate, neexecutarea - documentului executoriu nu poate fi imputată exclusiv reclamanților, dar autorității Primăriei mun. Chisinău şi Consiliul mun. Chişinău, pârâți- debitori, a actului judecătoresc irevocabil. Judecătorul fondului nu a cercetat multiaspectual, complet, nepărtinitor şi nemijlocit probatoriul administrat, fixând la bază argumente iluzorii, bazate pe ipoteze de ordin subiectiv ale pîrîţilor/intimați. Precizează că pirîții/intimați nu au indicat şi prezentat probe pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială neîncălcarea dreptului reclamanților la executarea în termen rezonabil a documentelor executorii.
105. Respectiv, se constată cu certitudine că, autoritatea publică locală a sfidat prevederile legale, vina căreia în încălcarea termenului rezonabil de executare a hotărârii judecătoreşti, a fost dovedită irevocabil. Mai mult ca atît, acţiunea de regres fiind o acţiune civilă, de drept comun, izvorâtă din împrejurarea că victima prejudiciului are dreptul să acționeze pentru despăgubiri printr-o acțiune civilă în instanța de judecată, se aplică regulile generale pentru judecarea acțiunilor civile.
106. Consideră că, instanța de fond a desconsiderat hotărârile naționale și Hotărârea Curții Europene, şi-a fondat concluzia pe nişte răspunsuri oferite de Primăria mun. Chișinău și Consiliul mun. Chişinau. Instanța de fond nu a produs, cu evidență, în hotărârea sa, argumente solide în favoarea soluției adoptate, redând succint legislația în vigoare fără explicarea aplicării unor norme şi neaplicarea altora, invocate ca temei legal al cererii, respectiv, hotărârea în cauză, nu poate fi apreciată ca o hotărâre motivată, având diverse lacune. Hotărîrea instanța de fond nu oferă putere de convingere, or, aceasta trebuia temeinic motivată și să cuprindă raționamentul logico-juridic. Iar, nemotivarea hotărârii, în concluzie, atrage anularea acesteia, astfel încât hotărârea ulterioară să fie una legală şi să cuprindă toate aspectele prevăzute de Codul de procedură civilă al RM. Pentru motivele arătate, se impune, că hotărârea din 17 decembrie 2024 este una neîntemeiată, dictată de concluzii greşite, insuficient de certă, emisă cu încălcarea normelor de drept material, procedural, fiind aplicate şi interpretate eronat, concluziile, expuse în hotărâre, sânt în contradicție cu circumstanțele cauzei. În concluzie, faptele relatate generează casarea hotărârii apelate, or, menținerea acesteia în condițiile enunțate, ar constitui pentru Ministerul Justiției o îngrădire a posibilității de a-şi valorifica drepturile procedurale conform normelor în vigoare, care sunt garantate şi de Convenția Europeană a Drepturilor şi Libertăților Fundamentale ale Omului.

107. *La data de 10 ianuarie 2025 a declarat apel reprezentantul Ministerului Finanțelor*, prin care a solicitat admiterea cererii de apel, casarea hotărârii instanței de fond cu

pronunțarea unei noi hotărâri prin care cererea de chemare în judecată înaintată de către Ministerul Justiției în ordine de regres împotriva Primăriei municipiului Chișinău şi Consiliului municipal Chişinău privind încasarea prejudiciului, să fie admisă integral.

108. În susținerea apelului a menționat că prin respingerea pretențiilor înaintate prin cererea de chemare în judecată în ordine de regres, Ministerul Finanțelor consideră că instanta de fond nu a elucidat pe deplin aspectele importante pentru soluționarea justă a cauzei.
109. Astfel, din suportul probatoriu prezent la materialele pricinii rezultă că prin hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 19.10.2021 pronunțată în cauza Prodius şi alții contra Moldovei (cererea nr.44894/13 și alte 3 cereri), s-a dispus încasarea din contul statului în beneficiul reclamanților a prejudiciului material şi moral în mărime totală a sumei de 5850 euro în beneficiul lui Prodius Andrei, a sumei de 4484 euro în beneficiul lui Cotovici Grigore, a sumei de 2789 euro în beneficiul lui Nica Grigore şi a sumei de 1138 euro în beneficiul lui Dari Victoria.
110. Prin Ordinile de plată nr.47, nr.48, nr.49, nr.50 din 27.12.2021 Ministerul Finanțelor a executat hotărârea prenotată, fiind efectuat transferul mijloacelor financiare la contul reclamanților în mărime totală de 288 231,93 lei ce constituie echivalentul sumei în valută acordate prin hotărârea CEDO din 19.10.2021 (ordinul de plată nr.47 din 27.12.2021 în sumă de 90 627,02 lei pentru Cotovici Grigore, ordinul de plată nr. 48 din 27.12.2021 în sumă de 118 235,52 lei pentru Prodius Andrei, ordinul de plată nr. 49 din 27.12.2021 în sumă de 56 369,04 lei pentru Nica Grigore, ordinul de plată nr.50 din 27.12.2021 în sumă de 23 000,35 lei pentru Dari Victoria).
111. Prin urmare, instanța de fond neîntemeiat a respins acțiunea Ministerului Justiției, or, Ministerul Finanțelor analizând cererea de chemare în judecată concluzionează faptul că la înaintarea cererii de chemare în judecată, au fost întrunite toate condițiile prevăzute de lege privind tragerea la răspundere materială în ordine de regres.
112. Astfel, acțiunea în regres reprezintă o garanție a calității actului de justiție şi a eficienței justiției, menită să protejeze principiile şi valorile consfințite de Constituție. Or, într-un stat democratic nimeni nu poate fi exonerat de răspundere în cazul în care prin acțiunile sau inacțiunile sale statul a fost obligat de a achita despăgubiri. Prin urmare, scopul instituției de regres este cel de recuperare a prejudiciului suportat de stat în urma achitării sumelor dispuse de Curtea Europeană printr-o hotărâre, a încălcării drepturilor sau libertăților fundamentale ale unei persoane şi dispunerea achitării unor sume în beneficiul acesteia. De altfel, potrivit materialelor cauzei s-a constat că instanțele naționale au examinat acțiunile în despăgubire în baza Legii nr.87/2011, referitoare la perioade consecutive de neexecutare a deciziilor privind acordarea spațiilor locative (de altfel, neexecutarea hotărârilor privind acordarea spațiilor locativ pronunțate în favoarea reclamanților, au servit punctul de pornire de înaintare a cererii la CtEDO). La caz, reclamanții Cotovici Grigore, Prodius Andrei, Nica Grigore şi Dari Victoria, la date diferite au

obținut decizii judecătorești care obligau Consiliul municipal Chișinău să le acorde spațiu locativ, în conformitate cu legislația în vigoare.

113. De asemenea, Ministerul Finanțelor relevă că regresul, ca instituție juridică, își găsește aplicarea în rezultatul angajării răspunderii juridice delictuale pentru cauzarea unui prejudiciu și vine să restabilească echitatea în raporturile juridice civile. Respectiv, apariția dreptului de regres este precedată de existența condițiilor pentru angajarea răspunderii delictuale şi nemijlocit aplicarea acestei instituții juridice, în calitate de sancțiune pentru faptele culpabile ce au cauzat prejudicii (materiale, morale).
114. Astfel, prin hotărârile instanțelor naționale, pe cauze similare, s-a constatat că încălcarea termenului rezonabil de executare a hotărârii judecătorești se datorează Primăriei mun. Chișinău și Consiliului municipal Chișinău, care la rândul său, aveau obligația de a lua toate măsurile legale în scopul executării documentului executoriu, iar statul, ulterior fiind obligat prin hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 19.10.2021 pronunțată în cauza Prodius și alții contra Moldovei (cererea nr.44894/13 și alte 3 cereri) de a achita despăgubiri pentru aceste inacțiuni.
115. Prin urmare, în conformitate cu prevederile art.2024 alin. (1) Cod civil nr.1107/2002 potrivit căruia persoana care a reparat prejudiciul cauzat de o altă persoană are dreptul la o acțiune de regres împotriva acesteia în mărimea despăgubirii plătite persoanei vătămate dacă legea sau contractul nu prevede altfel, și în coroborare cu prevederile alin. (3) art. 27 al Legii Agentul Guvernamental nr. 151/2015, statul are drept de regres față de persoana vinovată, și prin urmare considerăm că acțiunea Ministerului Justiției este întemeiată, iar hotărârea primei instanțe nefondată.
116. În ședința de judecată a instanței de apel părțile la proces nu s-au prezentat, din motive necunoscute instanței, fiind citați legal, iar cu trimitere la prevederile art. 379 alin. (2) din Codul de procedură civilă, instanța de apel a dispus examinarea cauzei în ordine de apel, în lipsa acestora.

Aprecierea instanței de apel:

117. *Analizând argumentele apelurilor prin prisma actelor şi circumstanțelor cauzei, raportate la dispozițiile legale incidente speței, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru conchide de a respinge apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova şi apelul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, din considerentele ce urmează:*
118. În conformitate cu art. 362 alin. (1) CPC, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.
119. Colegiul civil reţine că, dispozitivul hotărârii contestate a fost pronunțat la data de 17 decembrie 2024 (f.d. 98), iar apelurile preliminare au fost declarate la data de 19 decembrie 2024 (f.d. 102) și la 10 ianuarie 2025 (f.d. 136), prin urmare apelurile sunt declarate în termenul legal stipulat la art. 362 CPC.

120. În conformitate cu dispozițiile art. 385 lit. a) CPC, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul și să mențină hotărârea primei instanțe.
121. În accepţiunea art. 373 Cod de procedură civilă, instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. Instanţa de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanţe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei.
122. În corespundere cu art. 118 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanţa judecătorească pornind de la pretenţiile şi obiecţiile părţilor şi ale altor participanţi la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.
123. În baza art. 121 din Cod de procedură civilă, instanţa judecătorească reţine spre examinare şi cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existenţa sau inexistenţa de circumstanţe, importante pentru soluţionarea justă a cazului, iar art. 122 din Codul de procedură civilă prevede că, circumstanţele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probaţiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante. Admisibilitatea probelor se determină în conformitate cu legea în vigoare la momentul eliberării lor.
124. În acord cu art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.
125. Norma cuprinsă la art. 240 alin. (1) Cod de procedură civilă stabileşte că, la deliberarea hotărârii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării cauzei şi admisibilitatea acţiunii.
126. Iar norma consacrată la art. 239 Cod de procedură civilă reglementează că, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanţa îşi întemeiază hotărârea numai pe circumstanţele constatate nemijlocit de instanţă şi pe probele cercetate în şedinţă de judecată. Hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanţele care au importanţă la soluţionarea cauzei şi care au fost verificate în şedinţa de judecată multilateral, complet şi au fost elucidate probele privind circumstanţele constatate ale cauzei.

127. Din conţinutul celor relatate Colegiul reţine că, sarcina instanţei de apel derivă reieşind din dispoziţiile art. 373 alin. (1), (2), (5) Cod de procedură civilă, în condiţiile în care instanţa de fond a soluţionat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acţiunii în raport cu concluziile reţinute de către aceasta.
128. Instanţa de apel menţionează că art. 6 CEDO garantează dreptul justiţiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligaţiei instanţelor de judecată de a-şi argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanţelor cauzei. Îndatorirea de a motiva coerent şi unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicţii între motivare şi dispozitiv, constituie o garanţie pentru justiţiabili, în faţa eventualului arbitrariu judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.
129. Colegiul constată că, prin decizia Curţii de Apel Chişinău din 08 mai 2018, a fost menţinută hotărârea Judecătoriei Chişinău, sediul Buiucani din 26 iulie 2017, adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Cotovici Grigore către Ministerul Justiţiei al R.Moldova, intervenienţi accesorii Consiliul mun. Chişinău, executorul judecătoresc Igor Doroftei, cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti şi repararea prejudiciului (f.d.13).
130. Prin hotărârea Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 25 iunie 2019, s-a constatat încălcarea dreptului lui Cotovici Grigore la executarea în termen rezonabil a hotărârii emise de către Judecătoria Centru, mun. Chişinău la 14 decembrie 2005, fiind încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiţiei al RM în beneficiul lui Cotovici Grigore prejudiciu moral în mărime de 2000 lei, prejudiciu material în mărime de 6000 lei şi cheltuielile de asistenţă juridică în sumă de 4500 lei (f.d.14).
131. Prin decizia Curţii de Apel Chişinău din 21 mai 2019, s-a constatat faptul încălcării dreptului lui Prodius Andrei la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti pronunţae de Curtea de Apel Chişinău la 10 martie 2009, cât şi a prevederilor art. 6 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului şi a Libertăţilor fundamentale, art.1 Protocol Adiţional la Convenţia Europeană a Drepturilor Omului şi Libertăţilor Fundamentale de către Statul Republicii Moldova şi întru recuperarea încălcărilor acestui drept, s-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Finanţelor al Republicii Moldova, în beneficiul lui Prodius Andrei prejudiciu moral în sumă de 25 000 lei şi cheltuielile de judecată în mărime de 3 500 lei (f.d.10-12).
132. Prin hotărârea Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 21.08.2019, a fost constatat încălcarea dreptul lui Nica Grigore la executarea în termen rezonabil a hotărârii Curţii de Apel Chişinău din 13.03.2008, menţinută prin decizia Curţii Supreme de Justiţie din 15.10.2008 şi violare a dreturilor prevăzute de art. 6 CEDO şi art. 1 protocolul adiţional la CEDO. S-a dispus încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiţiei al RM în beneficiul lui Nica Grigore suma de 22 000 (douăzeci şi două mii) lei cu titlu de prejudiciu moral, suma de 50 000

(cincizeci mii) lei, cu titlu de prejudiciu material, cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii Curţii de Apel Chişinău nr. 3-96/2008 din 13.03.2008, pentru perioada de neexecutare din 01.05.2017-01.06.2019 şi 4000 (patru mii) lei cu titlu de cheltuieli de asistenţă juridică. În rest, cerinţa de încasare a încă 78 000 lei cu titlu de prejudiciu moral şi a 1000 lei- cu titlu de cheltuieli pentru asistenţă juridică, a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d.15).

133. Prin decizia Curţii de Apel Chişinău din 21 ianuarie 2020, a fost menţinută hotărîrea Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 21.08.2019 (f.d.16).
134. Totodată, se reține că Prodius Andrei, Grigore Cotovici, Grigore Nica, erau angajaţi ai Ministerului Afacerilor Interne, iar Victoria Dări fusese angajată în cadrul Departamentului de Executare al Ministerului Justiţiei până în anul 2010. La date diferite, toţi reclamanţii au obţinut decizii judecătoreşti care obligau Consiliul municipal Chişinău să le acorde spaţiu locativ, în conformitate cu legislaţia în vigoare, cu excepţia Victoriei Dări, care şi-a bazat acţiunea pe Legea cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public, toţi reclamanţii au invocat prevederile Legii cu privire la poliţie. Reclamanţii au iniţiat proceduri de executare, iar deciziile judecătoreşti respective au rămas neexecutate.
135. Ca rezultat, Prodius Andrei, Grigore Cotovici, Grigore Nica şi Victoria Dări au depus cereri la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului cu privire la neeexecutarea deciziilor judecătoreşti pronunţate în favoarea lor prin ce s-a invocat încălcarea dreptului de acces la o instanţă, precum şi dreptul lor la respectarea bunurilor sale. Au mai invocat reclamanţii lipsa unui recurs efectiv şi au invocat Articolelel 6 şi 13 din Convenţie şi Articolul 1 din Protocolul nr.1.
136. Potrivit hotărîrii CEDO în cauza Prodius şi Alţii v. Republica Moldova (cererea nr.44894/13 şi alte 3) din 19.10.2021, Curtea a hotărît că a avut loc o încălcare a Articolului 13 din Convenţie, în privinţa reclamanţilor din cererile nr. 44894/13, 69759/13 şi 2598/15; A hotărît: a) că Statul reclamat trebuie să plătească reclamanţilor, în termen de trei luni, sumele indicate în tabelul anexat, care urmează să fie convertite în moneda Statului reclamat conform ratei de schimb aplicabile la data transferului; b) că, la expirarea celor trei luni menţionate mai sus şi până la executarea hotărârii, va fi achitată o dobândă adiţională la sumele respective, la o rată egală cu rata dobânzii facilităţii de împrumut marginal practicată de către Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade şi majorată cu trei puncte procentuale (f.d.17-24).
137. Prin ordinul de plată nr. 47 din 27.12.2021, Ministerul Finanţelor a transferat în beneficiul lui Cotovici Grigore suma de 90627,02 lei (4484 euro) în conformitate cu Hot. CEDO nr.44894/13 din 19.10.2021 (f.d. 6).
138. Prin ordinul de plată nr.48 din 27.12.2021, Ministerul Finanţelor a transferat în beneficiul lui Prodius Andrei suma de 118235,52 lei (5850 euro) în conformitate cu Hot. CEDO nr. 44894/13 din 19.10.2021 (f.d. 7).
139. Prin ordinul de plată nr.49 din 27.12.2021, Ministerul Finanţelor a transferat în beneficiul lui Nica Grigore suma de 56369,04 lei (2789 euro) în conformitate cu Hot. CEDO nr.44894/13 din 19.10.2021 (f.d. 8).

140. Prin ordinul de plată nr.50 din 27.12.2021, Ministerul Finanţelor a transferat în beneficiul lui Dari Victoria suma de 23000,35 lei (1138 euro) în conformitate cu Hot. CEDO nr. 44894/13 din 19.10.2021 (f.d. 9).
141. Iar ca urmare Statul Republica Moldova reprezentat de Ministerul Justiţiei a depus cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei mun. Chişinău şi Consiliul municipal Chişinău, intervenient accesoriu Ministerul Finanţelor, cu privire la încasarea în ordine de regres a sumelor achitate lui Prodius Andrei, Grigore Cotovici, Grigore Nica şi Victoria Dări.
142. Prima instanță judecând cauza în fond, prin hotărârea din 17 decembrie 2024 a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii și respingerii acesteia.
143. Verificând legalitatea şi temeinicia hotărârii instanţei ierarhic inferioare în raport cu criticele formulate în cererile de apel şi materialul probator, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru conchide că soluţia instanţei de fond privind respingerea acţiunii este una corectă, rezultată din aprecierea corectă a materialului probator şi interpretarea justă a normelor de drept material.
144. Colegiul Civil reţine că instanţa de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reţinând rolul determinant al concluziilor sale, are obligaţia să examineze efectiv problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însuşirea motivelor instanţei inferioare. (Hirro Balani c. Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).
145. Totodată, Colegiul judiciar consideră necesar să menţioneze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al apelanţilor, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluţionarea prezentei cauze (a se vedea Gard Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag.26, Moreira Fereira vs Portugalia (nr.2) (Marea Cameră), 11 iulie 2017, parag.84,98).
146. Așadar, reieșind din prevederile art. 2 din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti nr. 87 din 21.04.2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti poate adresa în instanţă de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări şi repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condiţiile stabilite de prezenta lege şi de legislaţia procesuală civilă. Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant). Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti se repară indiferent de vinovăţia instanţei de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătoreşti sau a instituţiei de stat debitoare.

Prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul i-a delegat atribuţii de autoritate publică prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti se repară de către stat. Reparația prejudiciului se face de la bugetul de stat. După repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești, statul are drept de regres faţă de persoana vinovată. Mărimea reparaţiei prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti se stabileşte de instanţa de judecată în fiecare caz în parte, în funcţie de circumstanţele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum şi de pretenţiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanţei de judecată şi a autorităţilor relevante, de durata încălcării şi de importanța procesului pentru reclamant. Organul care reprezintă statul în instanţă de judecată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiţiei.

147. Potrivit ar. 4 alin. (1) din aceiaşi Lege, stabileşte că sarcina probaţiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiţiei, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare şi suportarea costurilor şi cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.
148. Art.1 din Legea cu privire la Agentul guvernamental nr. 151 din 30.07.2015, prevede că prezenta lege are drept scop asigurarea respectării Convenției pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale (în continuare - Convenţia) în Republica Moldova, reglementarea reprezentării Republicii Moldova în faţa Curţii Europene a Drepturilor Omului (în continuare - Curtea Europeană) şi reglementarea executării hotărârilor şi deciziilor Curţii Europene. Prezenta lege stabileşte statutul Agentului guvernamental, atribuţiile acestuia în calitate de reprezentant al Republicii Moldova în faţa Curţii Europene, atribuţiile privind executarea hotărîrilor şi deciziilor Curţii Europene, atribuţiile privind implementarea la nivel naţional a Convenţiei, precum şi alte atribuţii.
149. În conformitate cu art.17 din Legea cu privire la Agentul guvernamental nr. 151 din 30.07.2015, Hotărârile definitive ale Curţii Europene cu privire la măsurile de remediere şi la compensaţiile băneşti acordate sânt documente executorii. Acordul de soluţionare amiabilă a cauzei sau o declaraţie unilaterală devine document executoriu după notificarea deciziei Curţii Europene privind scoaterea cererii de pe rol, iar clauzele şi măsurile de remediere incluse în acestea sînt obligatorii pentru toate autorităţile. Procedura de executare a hotărîrilor şi deciziilor Curţii Europene este stabilită prin regulamentul aprobat de Guvern.
150. Potrivit art. 21 alin. (3) din Legea cu privire la Agentul guvernamental nr.151 din 30.07.2015, Agentul guvernamental, pînă la data de 15 martie a fiecărui an, elaborează şi prezintă Guvernului pentru aprobare proiectul raportului pentru anul

precedent cu privire la măsurile întreprinse în vederea executării hotărârilor şi a deciziilor Curţii Europene, precum şi la alte aspecte importante pentru executare sau planificarea executării. Raportul se prezintă Parlamentului pentru informare pînă la data de 15 aprilie a fiecărui an.

151. Conform art. 27 din Legea cu privire la Agentul guvernamental nr.151 din 30.07.2015, Statul are drept de regres împotriva persoanelor ale căror acţiuni sau inacţiuni au dus la una dintre următoarele consecinţe: a) constatarea de către Curtea Europeană, prin hotărâre, a încălcării drepturilor sau libertăţilor fundamentale ale unei persoane şi dispunerea achitării unor sume în beneficiul acesteia; b) pronunţarea unei hotărâri de către o instanţă judecătorească naţională, ca urmare a condamnării statului de către Curtea Europeană, prin care s-a dispus achitarea unor sume din contul statului. (2) Sumele stabilite în conformitate cu alin.(1) se restituie în baza unei hotărâri judecătoreşti, emisă într-o acţiune în regres, proporţional gradului de vinovăţie stabilit. (3) Ministerul Justiţiei intentează acţiunea în regres, dacă se întrunesc condiţiile stabilite prin lege, în termen de 3 ani din ziua achitării sumelor respective în baza hotărârii Curţii Europene ori a hotărârii instanţei judecătoreşti naţionale.
152. Art. 2006 din Codul civil statuează că prejudiciul cauzat printr-un act administrativ ilegal sau nesoluţionarea în termen legal a unei cereri de către o autoritate publică sau de către o persoană cu funcţie de răspundere din cadrul ei se repară integral de autoritatea publică. Persoana cu funcţie de răspundere va răspunde solidar în cazul intenţiei sau culpei grave. Persoanele fizice au dreptul să ceară repararea prejudiciului moral cauzat prin acţiunile indicate la alin.(1). Obligaţia de reparare a prejudiciului nu se naşte în măsura în care cel prejudiciat a omis, cu intenţie ori din culpă gravă, să înlăture prejudiciul prin mijloace legale. În cazul în care o autoritate publică are o obligaţie impusă de un act adoptat în scopul protecţiei contra riscului de producere a unui anumit fel de prejudiciu, ea răspunde pentru prejudiciul de acest fel cauzat sau nepreîntîmpinat prin neexecutarea obligaţiei, *cu excepţia cazului cînd autoritatea publică demonstrează că a dat dovadă de diligenţă rezonabilă în executarea obligaţiei*. Autoritatea publică nu răspunde pentru prejudiciul cauzat prin adoptarea unui act normativ sau omisiunea de a-l adopta.
153. Sintetizând juridic cele afirmate supra, Colegiul civil reține că, art.3 lit.a) şi e) din Legea privind descentralizarea administrativă nr. 435 din 28.12.2006, prevede că, descentralizarea administrativă are la bază următoarele principii: a) principiul autonomiei locale, care presupune garantarea dreptului şi capacităţii efective a autorităţilor publice locale de a reglementa şi gestiona, conform legii, sub propria lor responsabilitate şi în interesul populaţiei locale, o parte importantă din treburile publice; e) principiul corespunderii resurselor cu competenţele, care presupune corespunderea resurselor financiare şi materiale alocate autorităţilor publice locale cu volumul şi natura competenţelor ce le sînt atribuite pentru a asigura îndeplinirea eficientă a acestora.
154. Potrivit art.3 din Legea privind administraţia publică locală nr.436 din 28.12.2006, Administrarea publică în unităţile administrativ-teritoriale se întemeiază pe

principiile autonomiei locale, descentralizării serviciilor publice, eligibilităţii autorităţilor publice locale şi consultării cetăţenilor în probleme locale de interes deosebit. Autorităţile administraţiei publice locale beneficiază de autonomie decizională, organizaţională, gestionară şi financiară, au dreptul la iniţiativă în tot ceea ce priveşte administrarea treburilor publice locale, exercitîndu-şi, în condiţiile legii, autoritatea în limitele teritoriului administrat. Aplicarea principiilor enunţate în prezentul articol nu poate afecta caracterul unitar şi indivizibil al statului.

155. Art. 10 alin.(1)-(3) din aceiaşi lege, prevede că, autorităţile publice locale îşi desfăşoară activitatea în domeniile stabilite de Legea privind descentralizarea administrativă, dispunînd în acest scop de competenţe depline care nu pot fi puse în cauză sau limitate de nici o autoritate publică, decît în condiţiile legii. Competenţele autorităţilor publice locale sînt delimitate în condiţiile prezentei legi între competenţele autorităţilor publice deliberative şi executive de nivelurile întîi şi al doilea. Autoritățile administrației publice centrale nu pot să stabilească ori să impună competenţe autorităților publice locale fără o evaluare prealabilă a impactului financiar pe care aceste competențe l-ar putea genera, fără o consultare a autorităților locale de nivelul corespunzător şi fără ca colectivitățile locale să fie asigurate cu mijloacele financiare necesare.
156. Art. 8 lit. c) din Legea cu privire la locuinţe nr.75 din 30.04.2015, prevede că autoritățile locale de nivelul întîi au următoarele atribuţii: c) asigură construcția şi procurarea de locuinţe sociale, de manevră, de serviciu, care urmează să asigure necesitățile de obținere a locuințelor de către persoanele care au acest drept, în limita mijloacelor alocate de la bugetul de stat şi bugetele locale în limitele resurselor disponibile în acest scop.
157. La fel, art. 9 alin. (4) din Legea cu privire la locuinţe nr. 75 din 30.04.2015, stipulează că construcția, procurarea sau reabilitarea locuințelor sociale se efectuează conform proiectelor investiționale, în limita mijloacelor financiare anuale aprobate în bugetul de stat şi bugetele locale în limitele resurselor disponibile, precum şi din mijloacele financiare sub formă de credite şi/sau granturi, acordate de către partenerii externi de dezvoltare.
158. La caz, reieşind din normalele legale enunțate şi din circumstanțele speței, Colegiul civil consideră întemeiată concluzia primei instanțe, care a reținut argumentele referitoare la ceea că, nu au fost și nu sunt alocate surse financiare din bugetul statului pentru construcţia locuinţelor sociale, iar autorităţile statului, la caz, urmează să găsească acele soluţii care ar putea să rezolve problema lipsei mijloacelor financiare în vederea alocării către autoritățile publice locale a mijloacelor financiare în acest scop.
159. De asemenea, instanța de fond a reținut că, Primăria mun. Chişinău și Consiliul municipal Chişinău având calitatea de debitor în procedurile de executare privind asigurarea cetăţenilor cu spaţii locative conform hotărârilor judecătorești, a întreprins pe parcursul anilor mai multe acţiuni, înaintînd mai multe demersuri către autoritățile statului : Guvernul Republicii Moldova, Ministerul Finanţelor, Ministerul Economiei şi infrastructurii cu privire la alocarea surselor financiare din

Bugetul de Stat pentru procurarea/construirea locuinţelor sociale în scopul executării hotărârilor judecătorești devenite definitive şi irevocabile prin care autoritățile administrației publice locale ale municipiului Chişinău sunt obligate să asigure cu spaţiu locativ categoriile de cetăţeni-beneficiari de aceste locuinţe, însă prin răspunsurile oferite s-a comunicat că în bugetul de stat nu se prevăd alocaţii în vederea construcției locuințelor sociale.

160. În concluzie, instanţa a reținut lipsa vinovăției Primăriei mun. Chişinău și Consiliul municipal Chişinău pentru neexecutarea hotărârilor judecătorești în situația în care lipsa locuințelor sociale, reprezintă o problemă de interes național şi astfel cum Legea prevede obligația autorității locale să asigure cu spațiu locativ persoanele beneficiare, exact în aceiași manieră Legea cu privire la locuințe nr.75 din 30.04.2015, art. 7 lit. c) prevede că Guvernul elaborează şi aprobă politica locativă a statului privind: alocarea mijloacelor financiare de la bugetul de stat pentru construcția și procurarea de către autoritățile administrației publice locale a locuințelor sociale, de serviciu, de manevră.
161. Pentru a statua asupra acestei concluzii instanța de fond a subliniat că, Primăria mun. Chişinău prin demersul nr. 04-108/255 din 11.04.2018 a solicitat Guvernului, iar prin demersul nr. 06-103/209 din 18.04.2019 a solicitat şi Guvernului şi Ministerului Finanţelor alocarea surselor financiare din bugetul de stat în scopul construcţiei locuinţelor sociale, informând că sunt circa 200 de creditori-urmăritori care din anul 2000 şi până în prezent nu au fost asiguraţi cu spaţiu locativ, iar hotărîrile judecătorești în acest sens, rămân neexecutate în timp, ceea ce duce la condamnarea Statului la cheltuieli suplimentare considerabile pentru neexecutarea hotărârilor judecătoreşti (f.d. 62, 59-61).
162. Potrivit răspunsului Ministerului Finanţelor nr. 11/1-03/769/453 din 22.05.2018, Ministerul a relatat că începând cu anul 2008 în bugetul de stat anual, din contul împrumutului oferit de Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei (CEB), se prevăd alocaţii pentru construcţia locuinţelor sociale întru asigurarea cu spaţiul locativ a păturilor socialmente vulnerabile, în perioada implementării Proiectului „Construcţia locuinţelor sociale” (etapa I şi II) au fost construite blocuri locative cu locuinţe sociale în mai multe localităţi ale Republicii Moldova, inclusiv două blocuri locative în municipiul Chişinău (str. Liviu Deleanu, nr. 9/2 şi Nicolae Milescu Spătaru, nr. 21/5). În acest context a informat că, Proiectul „Construcţia, locuinţelor sociale II”, implementat de către o Unitate din subordinea Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Rcgionale şi Mediului, urmează a fi finalizat în anul 2019. Ulterior, în baza performanţelor obţinute, se preconizează examinarea condiţiilor Băncii de Dezvoltare a Consiliului Europei de iniţiere a etapei a III-a a Proiectului; A menţionat că, *în bugetul de stat pentru anul 2018 şi la etapa elaborării CBTM pe anii 2019-2021 din contul resurselor generale ale bugetului de stat nu se prevăd alocaţii în vederea construcţiei locuinţelor sociale.* Pornind de la cele expuse, în cazul lansării Proiectului „Construcţia locuinţelor sociale III”, Primăria municipiului Chişinău va avea posibilitate să înainteze propuneri de proiecte investiţionale întru construcţia locuinţelor sociale (f.d.63).

163. Prin demersul nr. 05-106/953ies din 17.10.2022 s-a adresat Guvernului Republicii Moldova prin care a solicitat intervenirea, inclusiv a Ministerului Muncii şi Protecţiei sociale, Ministerul Finanţelor în vederea alocării surselor financiare din Bugetul de Stat pentru procurarea/construirea locuinţelor sociale în scopul executării hotărârilor judecătoreşti devenite definitive şi irevocabile prin care autorităţile administraţiei publice locale ale municipiului Chişinău sunt obligate să asigure cu spaţiu locativ categoriile de cetăţeni-beneficiari de aceste locuinţe (f.d.45-47).
164. Prin răspunsul Ministerului Finanţelor nr. 09/1-03/339/1537 din 09.11.2022, s-a relatat că în conformitate cu prevederile Legii nr. 170/2022 a fost aprobat Acordul de grant dintre Republica Moldova şi Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei pentru realizarea asistenţei tehnice „Activităţi preparatorii aferente unui proiect privind locuinţele sociale”, semnat la Chişinău la 5 mai 2022, Potrivit art. 2 din lege, Ministerul Infrastructurii şi Dezvoltării, Regionale, prin intermediul Unităţii de implementare a proiectului de Construcţie a locuinţelor pentru păturile socialmente vulnerabile II, va întreprinde măsurile necesare pentru realizarea prevederilor acordului menţionat. Conform Acordului, obiectivul general al grantului solicitat este elaborarea Studiului de fezabilitate şi Elaborarea proiectului. Studiul de fezabilitate va oferi analiza necesară cu privire la situaţia actuală, a locuinţelor şi necesităţile estimate pentru locuinţele sociale, cămine pentru studenţi şi aziluri pentru bătrâni, va contribui la revizuirea cadrului legislativ ce se referă la locuinţele sociale; va recomanda opţiuni adaptate pentru scheme de locuinţe; va determina beneficiarii eligibili şi, de asemenea, va asigura faptul că oferta ce vizează noul proiect privind locuinţele sociale va fi direcţionată spre îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă ale grupurilor de populaţie vulnerabilă selectate; acesta va stabili, de asemenea, angajamentele de implementare, necesităţile de asistenţă tehnică pentru susţinerea implementării, graficul de implementare, costurile şi sursele de finanţare, riscurile potenţiale şi măsurile de atenuare; acesta va asigura faptul că oferta va prezenta un proiect ce trebuie să fie viabil din punct de vedere instituţional, financiar şi tehnic, precum şi durabil din punct de vedere social, ecologic şi economic, Componenta privind elaborarea proiectului va avea drept scop conlucrarea cu municipalităţile participante în vederea definirii subproiectelor acestora şi elaborării primei etape, resurselor disponibile (inclusiv terenul disponibil, locaţia, statutul serviciilor, utilităţile disponibile, clădirile existente ce urmează a fi renovate/reutilizate), necesităţile de investire şi estimările de costuri; selectarea subproiectelor, analiza maturităţii subproiecotelor (inclusiv terenul alocat, clădirea (clădirile) existentă(-e), proiectele contractate/fnalizate). Prin urmare, având în vedere importanţa identificării soluţiei cu privire la asigurarea procurării/construcţiei locuinţelor sociale persoanelor eligibile potrivit criteriilor stabilite, precum şi constatările studiului de fezabilitate efectuat, Ministerul Finanţelor comunică, că va reveni la examinarea subiectului în cauză, ulterior luării deciziei definitive privind implementarea proiectului „Proiect locuinţe sociale III” (f d.48-49).

165. În aceste circumstanțe, instanța de fond corect a constatat că cererea depusă de Statul Republica Moldova, reprezentat de Ministerul Justiţiei, împotriva Primăriei mun. Chişinău și Consiliul municipal Chişinău, intervenient accesoriu Ministerul Finanţelor, cu privire la încasarea în ordine de regres a sumelor, este neîntemeiată, fiind respinsă ca atare.
166. Astfel, reieșind din plenitudinea constatărilor efectuate şi din interpretarea sistemică a normelor de drept invocate supra se constată, Colegiul civil consideră neîntemeiate argumentele apelului precum că instanța de fond a desconsiderat hotărîrile naționale și Hotărîrea Curții Europene, şi ceea că, și-a fondat concluziile doar pe răspunsuri oferite de Primăria mun. Chișinău și Consiliul mun. Chișinău.
167. Or, instanța de fond, în motivarea soluției a dat apreciere și răspunsului Ministerului Finanţelor nr.11/1-03/769/453 din 22.05.2018, cât și răspunsului Ministerului Finanţelor nr. 09/1-03/339/1537 din 09.11.2022, potrivit cărora în bugetul de stat pentru anul 2018 și la etapa elaborării Cadrului Bugetar pe Termen Mediu pe anii 2019-2021 din contul resurselor generale ale bugetului de stat nu se prevăd alocaţii în vederea construcției locuințelor sociale.
168. Ca urmare, circumstanțele chemate în ajutor de apelanți nu pot avea supremație față de argumentele şi probele la care fac trimitere pârâții/intimați, mai ales în situația în care Ministerul Finanțelor a comunicat, că va reveni la examinarea subiectului în cauză, ulterior luării deciziei definitive privind implementarea proiectului „Proiect locuinţe sociale III” (f.d.48-49).
169. Astfel, Colegiul reține că din materialele cauzei rezultă, că executarea hotărârilor judecătorești privind asigurarea cu spațiu locativ depindea nu doar de conduita autorităților publice locale, ci și de existența unui mecanism funcțional de finanțare și constituire a fondului locativ, aflat în competența autorităților publice centrale. Or, apelanții nu au combătut constatarea instanței de fond potrivit căreia autoritățile publice locale nu au beneficiat de alocările necesare și au întreprins demersuri repetate către autoritățile centrale în vederea soluționării problemei.
170. În aceste condiții, Colegiul constată că neexecutarea hotărârilor judecătorești nu poate fi imputată exclusiv pârâților, ci reflectă existența unei contribuții concurente a statului, fapt ce exclude, în temeiul art.2024 Cod civil, posibilitatea recuperării prejudiciului în ordine de regres.
171. De asemenea, Colegiul civil nu va reține argumentul apelanților că, instanța de fond a aplicat eronat normele materiale prevăzute la art. 2024 Cod civil și art. 27 din Legea cu privire la Agentul Guvernamental nr. 151/2015. Or, criticile invocate se întemeiază pe o interpretare eronată a instituției juridice a regresului. În mod corect, instanța de fond a pornit de la necesitatea întrunirii cumulative a condițiilor răspunderii civile delictuale, inclusiv existența unei fapte ilicite imputabile concret pârâților, vinovăția acestora și legătura cauzală directă între conduita lor și prejudiciul suportat de stat. Or, contrar susținerilor apelanților, existența unei hotărâri a Curții Europene a Drepturilor Omului, precum și achitarea despăgubirilor din bugetul de stat, nu determină în mod automat angajarea răspunderii delictuale în regres a autorităților publice locale, în lipsa stabilirii vinovăției acestora, în

condițiile art. 27 din Legea cu privire la Agentul guvernamental nr.151 din 30.07.2015 și art. 2024 Cod civil.

172. Prin urmare, apelanții erau obligați să demonstreze nu doar existența prejudiciului și a hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului, ci și faptul că acesta a fost cauzat exclusiv prin acțiunile sau inacțiunile pârâților, fără o contribuție concurentă a altor autorități publice, în special a autorităților administrației publice centrale.
173. Or, instanța de fond a aplicat corect condițiile cumulative ale răspunderii delictuale în regres, pe care apelanții nu le-au demonstrat integral, deoarece este greșită premisa juridică de la care pornesc apelanții că, existența unei hotărâri CtEDO și plata despăgubirilor, duce în mod automat la nașterea dreptului de regres, deoarece regresul este bazată pe instituția vinovăției într-o răspundere civilă obiectivă. Prin urmare, instanța de fond corect a verificat nu doar existența prejudiciului, ci și vinovăția concretă și exclusivă a pârâților, pe care apelanții nu au probat-o.
174. Colegiul civil reține că, apelanții invocă jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și hotărârile instanțelor naționale pronunțate în temeiul Legii nr. 87/2011, însă natura juridică a acestor proceduri este distinctă de obiectul prezentei cauze. Astfel, în cauzele în care au fost pronunțate hotărârile instanțelor naționale în temeiul Legii nr.87/2011, s-a analizat exclusiv existența încălcării dreptului reclamanților la executarea în termen rezonabil a hotărârilor judecătorești, în raport cu statul, ca subiect de drept unitar, fără a se examina distribuția responsabilității între autoritățile publice implicate.
175. Reieşind din cele menţionate, Colegiul reiterează că corect a fost respinsă de prima instanță, cererea înaintată de Statul Republica Moldova reprezentat de Ministerul Justiției împotriva Primăriei mun. Chişinău și Consiliul municipal Chişinău, intervenient accesoriu Ministerul Finanţelor, cu privire la încasarea în ordine de regres a sumelor, or, construcția, procurarea sau reabilitarea locuinţelor sociale se efectuează conform proiectelor investiționale, în limita mijloacelor financiare anuale aprobate în bugetul de stat şi bugetele locale în limitele resurselor disponibile, precum şi din mijloacele financiare sub formă de credite şi/sau granturi, acordate de către partenerii externi de dezvoltare.
176. Colegiul civil, de asemenea nu va reține nici critica apelanților privind nemotivarea hotărârii, or din conținutul acesteia rezultă că instanța de fond a analizat în mod detaliat circumstanțele de fapt și de drept ale cauzei, a examinat probele administrate și a oferit un raționament coerent privind lipsa condițiilor necesare angajării răspunderii în regres. Apelanții nu indică în mod concret care argumente sau probe pertinente și concludente nu ar fi fost examinate, limitându-se la afirmații generale, ce nu pot constitui temei de casare a hotărârii.
177. Pe cale de consecință, Colegiul judiciar precizează netemeinicia în ansamblu a cererilor de apel declarate de Ministerul Justiției și de Ministerul Finanțelor, dat fiind faptul că, în susținerea acestora, apelanții nu au adus nici un argument plauzibil, motivându-şi cererile de apel doar prin reiterarea argumentelor aduse și în fața primei instanțe.
178. Or, apelul este continuarea fondului, astfel, părțile apelante urmau să administreze

probe, să anexeze acte şi alt material probator care ar răsturna soluția instanței de fond, acțiuni care la caz, nu au fost întreprinse de către apelanți, astfel, se constată formalitatea cererilor de apel.

179. În cumulul celor expuse, instanţa de apel concluzionează că, părțile apelante nu au prezentat argumente verosimile şi admisibile în combaterea soluţiei adoptate de prima instanţă.
180. Ca urmare, în lipsa unor argumente coerente şi convingătoare, precum şi a unui suport probator de natură să răstoarne soluţia adoptată pe caz, Colegiul conchide că, instanţa de fond a elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, a oferit apreciere justă probelor administrate şi a aplicat corect normele de drept material şi procedural, hotărârea fiind în concordanță cu art. 239-240 din Codul de procedură civilă.
181. În final, având în vedere că hotărârea primei instanțe este justificată, iar aserțiunile invocate de către apelanți sunt nefondate şi combătute integral prin constatările expuse supra, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru ajunge la concluzia de a respinge apelurile declarate şi a menține hotărârea primei instanţe.
182. În conformitate cu art.art.385 lit.a), 389-390 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru,

d e c i d e :

Se respinge apelul declarat de Ministerul Justiției și apelul declarat de Ministerul Finanțelor.

Se menține hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 17 decembrie 2024, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată înaintată de Statul Republica Moldova reprezentat de Ministerul Justiției împotriva Primăriei mun. Chișinău, Consiliul municipal Chișinău, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor cu privire la încasarea în ordine de regres a sumelor.

Decizia este definitivă din momentul emiterii, dar poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție, în termen de două luni de la data comunicării deciziei integrale, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței, judecătorul Ruxanda PULBERE

Judecătorii Constantin ROȘCA

Roman PASCARI